

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
เรื่อง

แผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

โดย
จิราภรณ์ วรรณบุรณ์

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566

บทคัดย่อ

รายงานส่วนบุคคลฉบับนี้เป็นการจัดทำแผนปฏิบัติราชการแผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศไทย เพื่อใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการ การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการส่วน และผู้ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร ด้วย SWOT Analysis ได้ใช้กรอบแนวคิดของ McKinsey 7's Framework เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และใช้กรอบแนวคิดของ STEEP-M Analysis ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และนำไปให้กลุ่มตัวอย่างจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงสุดเป็นปัจจัยหลัก และใช้เทคนิคการจับคู่ TOWS Matrix เพื่อประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่าตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า มีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน จึงมุ่งเน้นกลยุทธ์เชิงรุก และนำกลยุทธ์เชิงแก้ไข เชิงป้องกันและเชิงรับมาปรับใช้ในบางกรณี นำมาซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ 1) อนุรักษ์ คุ้มครอง และรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม 2) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างยั่งยืน และ 3) การเพิ่มประสิทธิภาพและบูรณาการในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย จำนวน 6 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 25 โครงการ/กิจกรรม

การศึกษานี้ ได้ขอเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ดังนี้ (1) ประสานและบูรณาการการดำเนินงานกับกลไกในหน่วยงานระดับปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับกระบวนการทัศน์ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย (2) จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันกับหน่วยงานรับผิดชอบหลัก (3) พัฒนาระบบข้อมูลการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (4) สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง (5) ผลักดันให้เกิดนวัตกรรมทางนโยบาย (6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ (7) ทบทวนแผนปฏิบัติราชการเป็นประจำทุกปี

กิตติกรรมประกาศ

แผนปฏิบัติการชากรกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้สมบูรณ์
ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ พลตรี ทักษิณ สิริสิงห ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกัน
ประเทศ นาวาอากาศเอกหญิง จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ ผู้อำนวยการกองศึกษาจัดการยุทธศาสตร์และความ
มั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม 8 ที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ศึกษาเป็น
อย่างดี ตลอดจนขอขอบคุณคณาจารย์ และทีมงานของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทุกท่านที่บริหารจัดการ
หลักสูตรนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ได้อนุมัติ
และส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเข้าร่วมหลักสูตรนี้ รวมทั้งผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการส่วน และ
ผู้ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช ที่ให้ข้อมูลและช่วยสนับสนุนให้งานศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้

จิราภรณ์ วรรณบุรณ์
นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16 รหัส 1612
8 เมษายน 2566

คำนำ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16 ของ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักยุทธศาสตร์ (Strategist) ที่สามารถประเมินสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์ชาติได้ คาดการณ์ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ มีความรู้หลักการ และสามารถจัดทำยุทธศาสตร์ได้อย่างแม่นยำ รวมทั้งสามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้บังคับบัญชาได้อย่างเหมาะสม

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ ผู้ศึกษาได้จัดทำ เรื่อง แผนปฏิบัติการราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับผลกระทบจากการการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและผลกระทบที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะเป็นปัญหาสำคัญยิ่งทั้งระดับประเทศและระดับโลกในอนาคต โดยได้ศึกษาสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ คณาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ที่ได้ให้ความรู้และโอกาสในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่นำไปใช้ให้เกิดผลตามความประสงค์ และเป็นกรอบแนวทางในการผลักดัน ขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศไทยให้เกิดความยั่งยืน ต่อไป

จิราภรณ์ วรรณบุรณ์
นักศึกษหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16 รหัส 1612
8 เมษายน 2566

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
คำนำ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	3
1.5 ข้อยกเว้นของการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	4
บทที่ 2 การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์.....	5
2.1 สภาวะแวดล้อมภายนอก.....	5
2.2 สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร.....	24
2.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	30
บทที่ 3 แผนขององค์กร.....	45
3.1 ชื่อแผน.....	45
3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END).....	45
3.3 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS : กลยุทธ์).....	46
3.4 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS : แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม).....	52
3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map).....	58
3.6 กรอบความเชื่อมโยงของแผน.....	59
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์.....	61
ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปประยุกต์ใช้.....	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	64
ประวัติย่อผู้ศึกษา.....	69

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2-1 แสดงจำนวนและขนาดพื้นที่ค้ำครอง ภายใต้การดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ..... 29	สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ตารางที่ 2-2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในด้วย McKinsey 7'S Framework 31	
ตารางที่ 2-3 สรุปผลการวิเคราะห์ STEEP-M เพื่อหาโอกาสและภัยคุกคาม 33	
ตารางที่ 2-4 การรวบรวมจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่ได้จาก..... 36	การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์
ตารางที่ 2-5 สรุปค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายในตาม 36	McKinsey 7'S Framework
ตารางที่ 2-6 ตารางที่ 2-6 สรุปค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายนอก 40	ตาม STEEP-M
ตารางที่ 2-7 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายในตาม McKinsey 7'S Framework 41	
ตารางที่ 2-8 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP-M..... 41	
ตารางที่ 2-9 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายในตาม 42	McKinsey 7'S Framework
ตารางที่ 2-10 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP-M..... 43	
ตารางที่ 3-1 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส จุดอ่อนและโอกาส จุดแข็งและ 48	ภัยคุกคาม และจุดอ่อนและภัยคุกคามในการกำหนดกลยุทธ์
ตารางที่ 3-2 สรุปเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 49	
ตารางที่ 3-3 สรุปเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2..... 50	
ตารางที่ 3-4 สรุปเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3..... 52	
ตารางที่ 3-5 กลยุทธ์/โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ในระยะ 5 ปี..... 52	(พ.ศ.2566 – 2570)
ตารางที่ 3-6 กลยุทธ์/โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ในระยะ 5 ปี..... 54	(พ.ศ.2566 – 2570)
ตารางที่ 3-7 กลยุทธ์/โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ในระยะ 5 ปี..... 56	(พ.ศ.2566 – 2570)
ตารางที่ 3-9 แผนงาน โครงการ/กิจกรรมประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ในระยะ 5 ปี 77	(พ.ศ.2566 – 2570)

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2-1 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	44
แผนภาพที่ 3-1 แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map) ของแผนปฏิบัติ ราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	58
แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติราชการราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานระดับกรมที่มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง พันธุ์ ดูแลรักษาพื้นที่คุ้มครอง (Protected Area) และบริหารจัดการให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครองอย่างยั่งยืน โดยการควบคุม ป้องกันรักษาพื้นที่คุ้มครองที่มีอยู่เดิมและฟื้นฟูพื้นที่คุ้มครองที่เสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ดังเดิมด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน แต่ปัจจุบันระบบนิเวศของพื้นที่คุ้มครองบางแห่งเสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมากเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น การบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำการเกษตรและที่อยู่อาศัย การตัดไม้ทำลายป่า การเกิดไฟป่า และโครงการการพัฒนาป่าต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศพื้นที่คุ้มครอง เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่คุ้มครอง สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของ สัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของประชาชน รวมทั้งการฟื้นฟูระบบนิเวศของพื้นที่คุ้มครองที่เสื่อมโทรมให้คืนความสมบูรณ์ และอำนวยความสะดวกทั้งในเชิงนิเวศวิทยา เศรษฐกิจและสังคม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองตามนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูพื้นที่คุ้มครองที่เสื่อมโทรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศ ซึ่งการที่จะบรรลุภารกิจหน้าที่ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดี

พื้นที่คุ้มครอง ตามมาตรา 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ได้ให้ความหมายของพื้นที่คุ้มครองว่า หมายถึง “พื้นที่ซึ่งได้รับการกำหนดขอบเขตทางภูมิศาสตร์ ซึ่งถูกระบุให้หรือวางระเบียบให้และจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์พิเศษเฉพาะการอนุรักษ์ และ IUCN ได้ให้คำจำกัดความของพื้นที่อนุรักษ์ (Protected Area) ในลักษณะรวมว่า “เป็นพื้นที่บกและ/หรือพื้นที่ทางทะเลที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อการคุ้มครองและบำรุงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรทางวัฒนธรรม พร้อมมีระบบการจัดการที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือวิธีการอื่นใดที่มีประสิทธิภาพ” (IUCN,1994)

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ในประเทศไทยมีประชาชนอาศัยทำกินมาแต่อดีต ซึ่งรัฐบาลมีความพยายามแก้ไขปัญหาตลอดมา ปัจจุบันการ เป็นพื้นที่ครอบครองที่ดินของประชาชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ถูกนำมาบรรจุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะรัฐมนตรี ได้มีมติ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 เห็นชอบพื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ใน

บทเฉพาะกาล มาตรา 64 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ในบทเฉพาะกาล มาตรา 121 ได้กำหนดให้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทำการสำรวจการถือครองที่ดินของ ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แล้ว จัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มี ที่ดินทำกินได้อาศัยหรือทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ดังกล่าว โดยประชาชนกลุ่มดังกล่าวจะต้องมีหน้าที่ใน การอนุรักษ์ พันธุ์ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ตาม หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการอยู่อาศัย หรือทำกินตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด

ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดแผนปฏิบัติราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ให้ สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อการคุ้มครองความหลากหลาย ทางชีวภาพและระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน และให้มีความสอดคล้องและ ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ แผนปฏิบัติราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1.2.2 เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการ บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเอกสารและประชากร

ศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) จากเอกสารที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2566-2570) นโยบายรัฐบาล แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้าน โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 นโยบายป่าไม้แห่งชาติ ร่างแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้ แห่งชาติ แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึง รายงาน บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และ สัตว์ป่า ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการส่วน และ ผู้ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 62 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงพฤษภาคม พ.ศ.2566

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่อง แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Study) เพื่อวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1.4.1 การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมขององค์กร ทั้งปัจจัยภายนอก โอกาส และภัยคุกคาม รวมถึงปัจจัยภายใน จุดอ่อน จุดแข็ง โดยวิเคราะห์ SWOT ซึ่งกรอบการวิเคราะห์ ปัจจัยภายนอกจะใช้ STEEP-M Analysis ประกอบด้วย มิติสังคม (Social-S) มิติเทคโนโลยี (Technology-T) มิติเศรษฐกิจ (Economy-E) มิติสิ่งแวดล้อม และพลังงาน (Environment and Energy-E) มิติการเมือง (Politics-P) และมิติการทหาร (Military-M) และกรอบการวิเคราะห์ ปัจจัยภายใน จะใช้การวิเคราะห์คุณลักษณะขององค์กร 7 ประการของ Mackinzy (Mckinzy 7s Framework) ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร (Structure) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (System) ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร (Style) บุคลากรในองค์กร (Staff) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skills) และค่านิยมองค์กร (Shared Values) และให้ กลุ่มตัวอย่างให้นำหนักเพื่อระบุปัจจัยหลักด้วยวิธีการให้คะแนน เพื่อจัดลำดับ ความสำคัญของปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงสุดจะเป็นปัจจัยหลัก จากนั้นจึงนำข้อมูลมา วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้วย SWOT Analysis

1.4.2 การใช้เทคนิคการจับคู่ (SWOT matching หรือ TOWS Matrix) มาจัดกลุ่ม กลยุทธ์และสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์ทางเลือก ผ่านการประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) ด้วย TOWS Matrix เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategies) ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO Strategies) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST Strategies) และยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT Strategies) เพื่อสร้างกลยุทธ์ทางเลือกต่อไป

1.4.3 กำหนดกลยุทธ์ และแปลงกลยุทธ์ไปสู่แผนงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา คำนคว้า หรือทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ ได้ครบถ้วนเท่าที่ควร และเป็นเอกสารรายงานส่วนบุคคลซึ่งเป็นวิจารณ์งานของผู้วิจัยในการศึกษา วิเคราะห์และข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นโดยยังขาดประสบการณ์ อาจส่งผลให้ข้อมูลการวิจัยไม่ ครบถ้วนทุกประเด็น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1.6.2 ได้แผนปฏิบัติการราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1.6.3 ได้แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน นำเสนอแก่ผู้บริหารกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

บทที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

2.1 สถานะแวดล้อมภายนอก

2.1.1 สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ระดับโลก

จากเอกสาร Global Environment Outlook (GEO) ฉบับที่ 6 ที่จัดทำและเผยแพร่โดยโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme, 2019) ได้รายงานสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับโลก ในประเด็นเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าและการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Forest Exosystem and Land Use) ในปัจจุบันเมื่อพิจารณาพื้นที่ป่าทั่วโลกพบว่า อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าจากการตัดไม้ทำลายป่าเกิดขึ้นช้าลง นอกจากนี้ ในหลายประเทศได้กำหนดเป้าหมายและดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยการปลูกป่า (Plantation) และการฟื้นฟู (Reforestation) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในแง่การให้บริการของระบบนิเวศ (Ecosystem Services) บริการของระบบนิเวศป่าไม้ปลูกหรือระบบนิเวศป่าที่ได้รับการฟื้นฟูไม่สามารถเทียบเท่ากับบริการของระบบนิเวศป่าธรรมชาติได้ จากรายงานขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of The United Nations) เมื่อปี ค.ศ. 2017 พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์เพื่อการผลิตอาหารนับเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินในสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 50 ของแผ่นดินที่มนุษย์สามารถอยู่อาศัยได้ ทั้งนี้ มีการคาดการณ์การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลกเป็น 1 หมื่นล้านคนในปี ค.ศ. 2050 ซึ่งในการผลิตอาหารเพื่อรองรับจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องใช้พื้นที่เกษตรกรรมเพื่อขึ้นอีกกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่เกษตรกรรมในปัจจุบัน นอกเหนือจากปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ยังพบปัญหาการเสื่อมโทรมของพื้นแผ่นดิน (Land Degradation) และการเปลี่ยนสภาพเป็นทะเลทราย (Desertification) ซึ่งในปัจจุบันการเสื่อมโทรมของพื้นแผ่นดินครอบคลุมพื้นที่กว่าร้อยละ 29 ของพื้นแผ่นดินทั้งหมด ส่งผลกระทบต่อประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว กว่า 3.2 พันล้านคน

สถานการณ์ป่าไม้โลกในปี 2563 พบว่าพื้นที่ป่าบนโลกมีประมาณ 4.06 พันล้านเฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ 31 ของพื้นที่แผ่นดิน ซึ่งพื้นที่ป่าที่มีอยู่มากกว่าครึ่งหนึ่งอยู่ใน 5 ประเทศ ได้แก่บราซิล แคนาดา สหพันธรัฐรัสเซีย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะทวีปแอฟริกามีการสูญเสียพื้นที่ป่ามากที่สุดในโลก ระหว่างปี 2553-2563 ประมาณ 3.9 ล้านเฮกตาร์ รองลงมาคือทวีปอเมริกาใต้ ซึ่งมีสาเหตุจากการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อจัดหาพื้นที่ทำการเกษตร ปลูกพืชเพื่อการผลิตอาหารและเลี้ยงสัตว์ ความต้องการไม้เพื่อปลูกสร้างบ้านเรือน ความต้องการเครื่องมือทางการเกษตร การบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อจัดหาที่ดินสำหรับการพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ การบุกรุกป่าเพื่อแปรสภาพพื้นที่ป่าสมบูรณ์เป็นพืชเกษตร เช่น การปลูกกลุ่มพืชน้ำมัน รวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำโลกมีแนวโน้มถูกคุกคาม ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ไฟป่า หมอกควัน และอุทกภัย และการค้าไม้ผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ในประเด็นของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Loss) ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ (Biosiversity) หมายถึงถึงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตซึ่งครอบคลุมใน 3 ระดับ คือ พันธุกรรม (Genetic) ชนิดพันธุ์ (Species) และระบบนิเวศ (Ecosystem) อันเป็นผลทำให้การทำงานของระบบนิเวศนั้น ๆ (Ecosystem Functions) เป็นปกติ ในปัจจุบันจำนวนประชากรของสิ่งมีชีวิตหลายชนิดลดลง อีกทั้งอัตราการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 42 ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังบนบก ร้อยละ 34 ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในแหล่งน้ำจืด และร้อยละ 25 ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในทะเลกำลังถูกคุกคามและเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์ในอนาคต นอกจากนี้จากรายงานของกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (World Wide Fund For Nature) และสมาคมสัตววิทยาแห่งลอนดอน (Zoological Society Of London) ในปี ค.ศ. 2018 พบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 1970-2014 ค่าดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Global Living Planet Index) ลดลงร้อยละ 60 สาเหตุสำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่ ความเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ และการสูญเสียถิ่นที่อยู่ (Habitat Change, Degradation, and Loss) การเข้ามาของสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นรุกราน (Invasive Species) และกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรเกินขีดจำกัด (Over Exploitation) เกษตรกรรม รวมทั้งการปล่อยมลพิษต่าง ๆ ออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะไมโครพลาสติก เป็นต้น

สถานการณ์ระดับภูมิภาคอาเซียน

อาเซียนเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ปัจจุบันประเทศสมาชิกในอาเซียนกำลังเผชิญกับปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ หมอกควันข้ามแดน การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แม้ประเทศสมาชิกจะตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันปัญหาดังกล่าวก็ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงได้เกิดความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ (Nature conservation and biodiversity) อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แม้จะมีพื้นที่ตั้งอยู่บนแผ่นดินเพียงร้อยละ 3 ของผืนแผ่นดินทั่วทั้งโลกก็ตาม แต่พื้นที่ดังกล่าวครอบคลุมพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพในโลก จำนวน 4 แห่ง และพื้นที่ที่มีความหลากหลายอีก 17 แห่ง ในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงของโลก เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมหลากหลายสายพันธุ์ ซึ่งเป็นสัดส่วนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ของโลก นอกจากนี้ อาเซียนยังมีความหลากหลายทางชีวภาพในมหาสมุทรสูง ประเทศสมาชิกอาเซียนได้กำหนดมาตรการเชิงกลยุทธ์ในการตอบสนองต่อการอนุรักษ์และการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ด้วยการบรรจุแนวทางดังกล่าวไว้ในพิมพ์เขียวประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียนปี พ.ศ. 2568 (ASEAN Socio- Cultural Community Blueprint 2025) และจัดตั้งคณะทำงานว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพของอาเซียน (ASEAN Working Group on Nature Conservation and Biodiversity : AWGNCB) โดยมีภารกิจสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ร่วมกับเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่สะอาดและ

เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (ASEAN Centre for Biodiversity : ACB) ขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกหันมาให้ความสนใจในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การเกษตร และความมั่นคงทางอาหาร การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยุติธรรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคุ้มครองสัตว์ป่า การจัดการชนิดพันธุ์สัตว์ป่าต่างถิ่นที่ถูกรุกราน การจัดการป่าพรุ และการจัดการข้อมูลและความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

2) การควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (Transboundary haze pollution control) จากเหตุไฟไหม้ป่าและที่ดินอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2540 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันลงนามในความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution : AATHP) เมื่อ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน ติดตาม และบรรเทาไฟไหม้แผ่นดินและป่าไม้ ตลอดจนควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ ภูมิภาค และนานาชาติ โดยในการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ (Conference of Parties : COP) ว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดน ซึ่งการนำแผนการความร่วมมืออาเซียนด้านการควบคุมมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน มาเป็นกรอบยุทธศาสตร์และกรอบเวลาในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อควบคุมมลพิษหมอกควันข้ามแดนในภูมิภาคอาเซียนให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2563

สถานการณ์ประเทศไทย

จากการทบทวนรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 ที่จัดทำโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่า สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขาของประเทศไทย ในช่วงระหว่างปี 2564-2565

ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (Forest and wildlife resources) ในปี พ.ศ. 2516 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 138,566,875 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.21 ของพื้นที่ประเทศ และลดลงต่ำสุดเหลือร้อยละ 25.28 ในปี พ.ศ. 2541 ต่อมาประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2560 จำนวนพื้นที่ป่ามีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ จากการสำรวจและวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ 102,488,302.19 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งมีพื้นที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2560 แต่ในปี พ.ศ. 2564 มีพื้นที่ลดลง ร้อยละ 0.16 จากปี พ.ศ. 2563 ขณะที่สัตว์ป่าในประเทศไทยยังถูกคุกคาม โดยเฉพาะสัตว์ป่าคุ้มครองมีสถานภาพถูกคุกคามถึงร้อยละ 21.65 การถูกคุกคามถิ่นที่อยู่อาศัยและถูกจำกัดที่อยู่อาศัยที่มากขึ้น ทำให้จำนวนสัตว์ป่าบางชนิดลดลง การล่าเพื่อการบริโภคตามค่านิยมของคนเฉพาะรุ่น รวมถึงค่านิยมใหม่ในการเลี้ยงสัตว์ป่าเป็นสัตว์เลี้ยงและแฟชั่น ทำให้มีความต้องการนำสัตว์ป่าจากประเทศอื่นเข้ามาเลี้ยง เพื่อตอบสนองความต้องการในตลาดโลกและภายในประเทศ อาจมีผลกระทบกับสัตว์พื้นเมืองในระยะยาว เพื่อให้การสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง และการบริหารจัดการสัตว์ป่า ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน จึงได้มีประกาศพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 โดยเพิ่มสัตว์ป่าสงวนเป็น 19 ชนิด รวมถึงการให้ความสำคัญกับสัตว์ทะเลเป็นสัตว์สงวนชนิดใหม่ จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ วาฬบรูด้า เต่ามะเฟือง ปลาฉลามวาฬ และวาฬโอมูระ และเพิ่มบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าคุ้มครองเป็น 1,302

ชนิด และในมาตรา 4 ได้บัญญัติคำว่า “สัตว์ป่าควบคุม” หมายความว่า สัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่า และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ และสัตว์ป่าอื่นที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ สำหรับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่รอยต่อแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า คนกับลิง และยังมีสัตว์ป่าอื่น ๆ ออกนอกพื้นที่อนุรักษ์ เช่น เสือ กระต๊อ เป็นต้น เป็นสถานการณ์ที่ต้องเร่งหาแนวทางในการแก้ไข และชดเชยหรือเยียวยาให้แก่ผู้ประสบเหตุ รวมถึงวิธีการอยู่ร่วมกันของประชาชนกับสัตว์ป่า (รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564)

2.1.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าหมายระดับนานาชาติที่ต่อยอดโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและต่อเนื่องในการพัฒนาระดับชาติและระดับสากลที่ทุกประเทศดำเนินการร่วมกันหลังจากที่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) สิ้นสุดลง ซึ่งเป้าหมายพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้จะใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 จนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (SDG goals) 169 เป้าหมายย่อย เป้าหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พืชพันธุ์ และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนต่อการกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียมลพิษทางชีวภาพ

2.1.3 อนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

พันธสัญญาระดับนานาชาติที่ถูกจัดทำขึ้นในรูปแบบของอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศเพื่อช่วยส่งเสริมและผลักดันการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention on Wetlands) ได้รับการรับรองเมื่อ พ.ศ. 2514 ณ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน เป็นอนุสัญญาที่มีความสำคัญระหว่างประเทศจากการที่ประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) ซึ่งกำลังถูกคุกคามเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ อันเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำโลก และสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด ประเทศที่เข้าร่วมในข้อตกลงจะคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติหรือนานาชาติอย่าง 1 แห่ง บรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศตามเกณฑ์ในข้อตกลงของอนุสัญญา รวมถึงการกำหนดและวางแผนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำทุกแห่งในประเทศ ไม่ว่าจะขึ้นทะเบียนหรือไม่ก็ตาม

2) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage of The World Heritage Convention) เป็นความตกลงระหว่างรัฐภาคีในการยอมรับและให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ทั้งที่มีอยู่ในประเทศตนและประเทศอื่น โดยคำนึงถึงประเด็นกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบริหารจัดการ และการสนับสนุนงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสงวนรักษา คุ้มครอง และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติให้คงอยู่ต่อไป โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2530

3) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (United Nations Convention to Combat Desertification : UNCCD) ได้รับการรับรอง ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2537 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2539 โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UNCCD ในลำดับที่ 174 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ซึ่งอนุสัญญานี้มุ่งหลีกเลี่ยง ลดขนาดและพลิกกลับการกลายเป็นทะเลทราย และเกิดความเสื่อมโทรมของที่ดิน รวมทั้งบรรเทาผลกระทบจากความแห้งแล้งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในทุกระดับ ในรูปแบบการบูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่ ปรับปรุงสภาพของระบบนิเวศที่ได้รับผลกระทบต่อการกลายเป็นทะเลทราย/ความเสื่อมโทรมของที่ดิน ด้วยการส่งเสริมการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชากรที่ได้รับผลกระทบ บรรเทา ปรับตัวและจัดการผลกระทบจากภัยแล้งเพื่อความสามารถในการรับมือและฟื้นตัวของประชากรและระบบนิเวศที่เปราะบาง สร้างประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมโลกด้วยการนำ UNCCD ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และระดมทรัพยากรทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงินจำนวนมาก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามอนุสัญญา โดยการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในระดับโลกและระดับประเทศ

4) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) หรืออนุสัญญาวอชิงตัน (Washington Convention) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 จากการลงนามรับรองอนุสัญญาและการให้สัตยาบันในวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2526 ทำให้ประเทศไทยเป็นสมาชิกลำดับที่ 80 ในอนุสัญญา ซึ่งอนุสัญญา CITES มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าโลก โดยเน้นทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามผ่านการสร้างเครือข่ายระดับโลกในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (International trade) ที่ครอบคลุมสัตว์ป่า พืชป่า และผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามความร่วมมือดังกล่าวไม่ครอบคลุมการค้าภายในประเทศสำหรับชนิดพันธุ์อื่น ๆ (Native species)

5) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2535 เป็นอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่มีเจตนารมณ์ให้รัฐบาลของประเทศสมาชิก ขับเคลื่อนการพัฒนาโดยไม่ละเลยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ 3 ประการ คือ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทาง

ชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

6) อนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่น (Convention on Migratory Species : CMS) มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าบนบก สัตว์ทะเล และนกที่อพยพย้ายถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2547

2.1.4 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่ กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ เพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลั ในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา

ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาล มีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคม ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (๑) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๒) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (๓) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๔) ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ประเด็น ได้แก่

1.1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดย (1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน (2) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด (3) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ

ลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ (4) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (5) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

1.2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดย (1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล (2) ปรับปรุง พื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ (3) พื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม และ (4) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดย (1) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (2) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (3) มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน และ (4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

1.4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดย (1) จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนา เมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพ และความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ (2) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน (3) จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล (4) สงวนรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานวัฒนธรรม และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (5) พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และ (6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

1.5) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดย (1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล (3) พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน และ (5) พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตร และอาหารของประเทศและชุมชน ในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร

1.6) ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ โดย (1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย (2) พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม (3) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ (4) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

2) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเด็น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อยู่ในประเด็นที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น โดยเกี่ยวข้องใน (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราเก่งทางเศรษฐกิจอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการพัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเด็น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อยู่ในประเด็นที่ 3 สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง โดยเกี่ยวข้องใน (1) ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

4) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับตัวสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่

ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัยมีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม ซึ่งประกอบด้วย 8 ประเด็น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส โดย (1) ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ ประเด็นที่ 4 ภาครัฐมีความทันสมัย โดย (1) องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ และ (2) พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย ประเด็นที่ 6 ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัย ทุจริตและประพฤติมิชอบ โดย (3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาด เป็นธรรมและตรวจสอบได้ และประเด็นที่ 7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็นโดย (1) ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง

2.1.5 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

การเติบโตอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเลให้สมดุล ภายใต้ขีดความสามารถของระบบนิเวศ ลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พัฒนาการลดก๊าซเรือนกระจก มุ่งเน้นการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของประเทศ จัดการควบคุมดูแลมลพิษที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ พัฒนาและดำเนินโครงการ ที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเพื่อการเติบโตโดยแท้จริง ดังนั้น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (18) ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน มีเป้าหมาย สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 แผนย่อย ดังนี้

1) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ ด้วยการดำเนินการปราบปรามและป้องกันการบุกรุกทำลายเพื่อปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้ บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้บนพื้นฐานให้คนและชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ให้กลับมามีสภาพสมบูรณ์ รวมไปถึงการสร้างกลไกเพื่อการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิดอย่างยั่งยืนภายใต้การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียม รวมทั้งรักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการบริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่มีการปกป้องรักษา หยุดยั้งการทำงานพื้นที่ป่าไม้ พื้นฟูระบบนิเวศป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ต้นน้ำที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบ ส่งเสริมการปลูกป่า และไม้เศรษฐกิจและ

อุตสาหกรรมจากป่าปลูกแบบครบวงจร รวมไปถึงการสร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติในเขตชุมชนเมืองและชนบท เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และได้รับความสุขจากทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ของพื้นที่ประเทศ โดยแบ่งเป็นพื้นที่สีเขียวที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 38 พื้นที่สีเขียวเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 15 และป่าในเมืองและพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อการเรียนรู้ ร้อยละ 5 และอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าหายากใกล้สูญพันธุ์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

2) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ปรับปรุงพื้นที่และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่สำคัญ ได้แก่ ขยะทะเลและมลพิษอื่น ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ รักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการท่องเที่ยว รักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก รักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์ทะเลหายาก จัดให้มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลในรูปแบบต่าง ๆ ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงแบบทำลายล้าง ประกอบกับการดูแลที่มีประสิทธิภาพโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ พัฒนากลไกคุ้มครองสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ที่มีมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งมีระบบควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล มีระบบศูนย์ข้อมูล ความรู้เชิงรุกที่เข้าถึงได้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีการศึกษาวิจัยเรื่องทะเลอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาฐานข้อมูลเป็นคลังรวมความรู้ด้านผลประโยชน์ทางทะเลเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้คำปรึกษาและช่วยการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมการสร้างความรู้และให้ความรู้แก่ประชาชนที่จะนำความรู้ไปพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลมีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ

3) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศในระยะยาวที่สอดคล้องกับการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาระบบการรายงานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลการลดก๊าซเรือนกระจกที่ครอบคลุมทุกสาขา โดยมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายข้อมูลในทุกภาคส่วน และการดำเนินงานตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกในสาขาพลังงานและขนส่ง กระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และการจัดการของเสีย มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นในด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการพิบัติภัยทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

4) การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล และมีการบังคับใช้กฎหมายมาตรฐานสิ่งแวดล้อม เช่น ด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากโครงการพัฒนา

ประเทศต่าง ๆ มีการพัฒนาใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมายการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และกำหนดกลไกกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ ครอบคลุมถึงการบริหารจัดการสารเคมีในภาคเกษตรอย่างครบวงจร การผลิตและการนำเข้าสู่สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมาใช้ในประเทศไทย ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม

5) การยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

2.1.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีสถานะเป็นแผนระดับที่ 2 เป็นกลไกที่สำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนระดับที่ 3 เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้ ซึ่งในการกำหนดทิศทางเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ จึงได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน 13 หมุดหมาย ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” หรือมุ่งหวังจะ “มี” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีหมุดหมายที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืนของประเทศ มีดังนี้

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

เป้าหมายที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพความมั่นคงอาหารและความยั่งยืนของภาคเกษตร

กลยุทธ์ที่ 3 การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ เช่น เกษตรตามโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว เกษตรปลอดภัย วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยวเกษตร ประมงพื้นฐาน การทำประมงถูกกฎหมาย และการปฏิบัติต่อแรงงานที่ถูกต้อง เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ผ่านการดำเนินการปกป้อง จัดการอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูธรรมชาติหรือระบบนิเวศที่เปลี่ยนไป เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ และเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ อาทิ การปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำวนเกษตร การลดการเผาต่อเผาซึ่ง

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานรวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมและผลักดันการเพิ่มพื้นที่ป่าต้นน้ำ/ป่าเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช รวมทั้งปริมาณน้ำธรรมชาติให้มีน้ำเพียงพอต่อการใช้ทั้งระบบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 ดำเนินการให้มีการจัดตะกอนอย่างเหมาะสม ตั้งแต่การมีระบบดักตะกอน การลดการชะล้างพังทลายของตะกอนในลำน้ำด้วยการปลูกพืชคลุมดิน หรือพืชป้องกันกัดเซาะตลิ่ง เพื่อเพิ่มปริมาณและแหล่งเก็บกักน้ำให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมุ่หมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่น และเกษตรกร จากฐานเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการสร้างรายได้ชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม พัฒนาขีดความสามารถคนในท้องถิ่นให้มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สืบทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 สร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เพียงพอและมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและขีดความสามารถในการฟื้นตัว สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ดำเนินการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 บริหารจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน แก้ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนา และยกระดับมาตรฐานบริหารจัดการพื้นที่ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2.1.7 แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 ของคณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์

เป้าหมาย ความหลากหลายชีวภาพได้รับการคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู เพิ่มจำนวนและใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าและยั่งยืน

ตัวชี้วัด

1) คลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมดิจิทัล โดยบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนโมเดล เศรษฐกิจ BCG Model การตัดสินใจเชิงพื้นที่ และการเจรจาพันธกรณีระหว่างประเทศในอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ

2) เทคนิคและนวัตกรรมในการอนุรักษ์ พันธุ์ ติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสภาพสิ่งแวดล้อม ในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ เช่น ป่าชายเลน หล้าทะเล และปะการัง ๕ เทคโนโลยี

แนวทางที่ 1 การพัฒนาคลังข้อมูลดิจิทัลความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมเพื่อการบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์

เป้าหมายแนวทางที่ 1 ข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพ ตั้งแต่ระดับดีเอ็นเอ ไปจนถึงระบบนิเวศ และวัฒนธรรมได้รับการรวบรวม จัดเก็บอย่างเป็นระบบ และประมวลผลให้เป็นเครือข่าย คลังข้อมูลดิจิทัลขนาดใหญ่ เพื่อนำไปบริหารจัดการให้เกิดการคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูและสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้แนวทาง เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว เกิดการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์

แนวทางที่ 2 การอนุรักษ์ พันธุ์ทรัพยากรด้วยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคม

เป้าหมายแนวทางที่ 2 ทรัพยากรได้รับการฟื้นฟู ชะลอการเกิดปัญหา เพิ่มจำนวนเพื่อเป็นทุนการพัฒนาเศรษฐกิจและลดผลกระทบจากเปลี่ยนแปลงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2.1.8 นโยบายป่าไม้แห่งชาติ

นโยบายป่าไม้แห่งชาติ ได้รับความเห็นชอบโดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของนโยบายป่าไม้แห่งชาติ จำนวน 4 ประการ ดังนี้

1) เพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับความสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2) เพื่อหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

3) เพื่อให้มีการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเหมาะสม ยั่งยืน เป็นธรรม และเป็นฐานการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

4) เพื่อให้ระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานองค์ความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

นโยบายด้านการจัดการป่าไม้

1) เชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในการบริหารจัดการป่าไม้ทุกระดับให้มีเอกภาพและประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนา ระหว่างการบริหารราชการทุกระดับ รวมทั้งการ

ประสานความร่วมมือและพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดบูรณาการในลักษณะ
หุ้นส่วนการพัฒนาป่าไม้ของชาติในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการอย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่อง

2) กำหนดให้มีพื้นที่ป่าทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ 40 ของพื้นที่
ประเทศประกอบด้วย

2.1) ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ

2.2) ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ

โดยกำหนดให้เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ทั้งป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชน ให้ได้ตามเป้าหมาย
ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดในแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ

3) จำแนกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการในภาพรวมของประเทศและระดับ
พื้นที่พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในแต่ละพื้นที่อย่าง
เหมาะสม

4) ปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภทของรัฐให้ชัดเจนและมีเอกภาพ ด้วย
การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) พัฒนาระบบสารสนเทศทรัพยากรป่าไม้ทั้งในภาพรวมของประเทศและระดับ
พื้นที่ให้มีมาตรฐาน เอกภาพ ทันต่อสถานการณ์ ครอบคลุมพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท และเชื่อมโยงกับ
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรอื่นของประเทศ และกำหนดหน่วยงานหรือคณะบุคคล
ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและเหมาะสม

6) ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทและหน้าที่ของทุกภาคส่วนให้มีจิตสำนึกและมี
ส่วนร่วม รวมทั้งรับผิดชอบในการอนุรักษ์ การจัดการ และการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

7) หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบ
ให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานที่ชัดเจน

8) บริหารจัดการป่าอนุรักษ์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งป้องกันภัยธรรมชาติต่าง ๆ และรักษาสภาพธรรมชาติที่
สวยงามหรือมีจุดเด่นเฉพาะตัว โดยให้คงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติ รักษาคุณภาพของระบบนิเวศให้มาก
ที่สุด ซึ่งการใช้ประโยชน์ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นตามศักยภาพหรือขีดความสามารถในการรองรับของ
พื้นที่ ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาการวิจัย และนันทนาการ

9) จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้
ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐอย่างเหมาะสม เป็นธรรม ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ
คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ โดยให้แล้ว
เสร็จภายใต้กรอบเวลา

10) พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อสนับสนุนการพัฒนา
ทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม

11) พื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้มีความสมบูรณ์ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมาย
ในการฟื้นฟูอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อ
สาธารณะ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงาน
ภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

12) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการป่าชุมชนให้มีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกต่อชุมชน สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ของประชาชน เป็นส่วนส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง และเป็นการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน

13) พัฒนาการจัดการสัตว์ป่าทั้งระบบ รวมทั้งแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าอย่างเป็นรูปธรรม และสัตว์ป่าได้รับการคุ้มครอง รักษา และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

นโยบายด้านการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และ อุตสาหกรรมป่าไม้

4) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์การบริการจากป่าไม้อย่างสมดุล ยั่งยืน และเกื้อกูลระบบนิเวศ

นโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารและองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้

1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้ให้สามารถบริหารจัดการ ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขนาดที่เหมาะสม ลดความซ้ำซ้อน และปรับปรุงวิสัยทัศน์ ภารกิจ หรือพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายป่าไม้แห่งชาติ และแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

3) พัฒนาและส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรมโดยภาครัฐมีการบริหารอัตรากำลังที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงาน เพื่อประชาชนและประเทศ มีคุณธรรมและมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

4) พัฒนาบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรป่าไม้ทุกระดับให้มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน รวมทั้งจัดสวัสดิการของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน คุ้มครอง รักษา ทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ และไม่น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน

5) กำหนดให้มียุทธศาสตร์หรือแผนการวิจัยภาคป่าไม้ในนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนการวิจัยระดับชาติ และ/หรือ พิจารณาจัดตั้งสถาบันวิจัยป่าไม้ในระดับชาติ รวมทั้งสนับสนุน และพัฒนางานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรมให้ตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้ทั้งระบบ

6) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการป่าไม้ทั้งระบบ รวมทั้งพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

2.1.9 แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ขับเคลื่อนกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

เป้าประสงค์ที่ 1.1 บุคลากรและสาธารณสุขมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างค่านิยมหลักและวัฒนธรรมที่สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่สาธารณสุข

โครงการที่ 1 โครงการเสริมสร้างการตระหนักรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

1) กำหนดปัจจัยการขับเคลื่อนการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน
2) จัดทำวิธีการ กระบวนการในการส่งเสริมการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับ
ประชาชน

3) สร้างระบบและรูปแบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง
4) จัดทำระบบประเมินและติดตามยกระดับให้คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่
พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

5) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศอย่างมีธรรมาภิบาล

โครงการ 5 โครงการส่งเสริมการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินการ

1) สร้างความตระหนัก จิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี และส่งเสริมการทำงานที่
โปร่งใส ตรวจสอบได้

2) เร่งรัด และกำกับให้ส่วนราชการในสังกัดดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล

เป้าประสงค์ที่ 2.1 มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ และ
คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ 4 จัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

โครงการ 6 โครงการสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับ
ภาค ตลอดจนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) ประเมินความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการ 7 โครงการยกระดับความร่วมมือการรักษาสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมทุกภาคส่วน (Public Private Social Partnership)

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

- 1) กำหนดนโยบาย และประสานความร่วมมือด้านวิชาการและเข้าร่วมในพันธกรณีด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ
- 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับภาค ตลอดจนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3) ยกระดับการบริหารจัดการคน ความรู้ ให้มีขีดสมรรถนะสูงและเป็นองค์กรทันสมัย

กลยุทธ์ 5 สวงวน อนุรักษ์ พื้นฟูให้เกิดความสมบูรณ์เชิงพื้นที่
โครงการ 10 โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

- 1) พิทักษ์ รักษา ทรัพยากรธรรมชาติเชิงรุก และส่งเสริม พื้นฟู ความสมบูรณ์ทางนิเวศ ด้วยการเพิ่มจำนวนพื้นที่สีเขียว
- 2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม ให้เกิดการบูรณาการ ในระดับชาติและนานาชาติอย่างมีทิศทาง

3) เสริมสร้างกลไก เครื่องมือ และมาตรการ ในการสงวน อนุรักษ์ พื้นฟู ให้เกิดความสมบูรณ์ทางนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติ

- 4) ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า
- 5) อนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่า

โครงการ 11 โครงการบูรณาการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังพื้นที่ป่า
 - 2) บูรณาการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันเชิงพื้นที่
- โครงการ 12 โครงการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเป็นมิตรต่อระบบนิเวศ

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

เสริมสร้างกลไกเครื่องมือและมาตรการในการสงวน อนุรักษ์ พื้นฟูให้เกิดความสมบูรณ์ทางระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติ ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าโดยการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเป็นมิตรต่อระบบนิเวศ

โครงการ 13 โครงการอนุรักษ์ คุ่มครองและรักษาสัตว์ป่า และสถานภาพสัตว์ป่าที่ถูก

คุกคาม

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

- 1) พัฒนาศักยภาพพื้นที่ป่าและกลไกการอนุรักษ์สัตว์ป่า
 - 2) ส่งเสริมสภาพแวดล้อม รักษาสถานภาพสัตว์ป่า เพื่อรักษาพื้นที่ป่า
- โครงการ 15 โครงการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เฉพาะ (เกาะ ถ้ำ)

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

1) พืชรักษา ทรัพยากรธรรมชาติเชิงรุก และส่งเสริม พื้นฟู ความสมบูรณ์ทางนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่เฉพาะ

2) เสริมสร้างกลไก เครื่องมือ และมาตรการ ในการสงวน อนุรักษ์ พื้นฟู ให้เกิดความสมบูรณ์ทางนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการ 16 โครงการเพิ่มศักยภาพแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เชิงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

1) พืชรักษา ทรัพยากรธรรมชาติเชิงรุก และส่งเสริม พื้นฟู ความสมบูรณ์ทางนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม ให้เกิดการบูรณาการในระดับชาติและนานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

3) เสริมสร้างกลไก เครื่องมือ และมาตรการ ในการสงวน อนุรักษ์ พื้นฟู ให้เกิดความสมบูรณ์ทางนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 รเพิ่มศักยภาพองค์กรรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่

เป้าประสงค์ที่ 5.1 ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ 10 เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการภาวะวิกฤต

โครงการ 33 โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการภาวะวิกฤต

แนวทางการพัฒนา/แนวทางการดำเนินงาน

1) จัดทำกระบวนการรองรับการจัดการภาวะวิกฤตด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาวะวิกฤตแบบบูรณาการ

3) เพิ่มขีดความสามารถบุคลากรที่ทำหน้าที่ในภาวะวิกฤต

4) จัดทำแผนฝึกอบรม และแผนการซ้อมแผนฉุกเฉินในทุกมิติ และจับคู่ความร่วมมือ

5) จัดทำระบบการรายงานและการเตือนภัย รวมทั้งการคาดการณ์การพยากรณ์ภาวะวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติ

6) จัดเก็บองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง เพื่อใช้เป็นคลังความรู้ในการพัฒนาการแก้ไขปัญหาในอนาคต

2.2 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ โดยการควบคุม ป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น

และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัย ของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร นันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน

2.2.1 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีโครงสร้างหน้าที่และอำนาจที่ชัดเจน ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2547 โดยมีหน่วยงานในสังกัดจำนวน 24 สำนัก 2 กอง สำนัก มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1) อนุรักษ์ ค้ำครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีสมดุลตามธรรมชาติ และให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนที่เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2) พันธุ์ แก่ไข ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศในพื้นที่ป่าไม้

3) ควบคุม กำกับดูแล ป้องกันการบุกรุก การทำลายป่า และการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ

5) กำหนดมาตรการและมาตรฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

6) บริการข้อมูลสารสนเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าไม้

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หน่วยงานภายในและอำนาจหน้าที่

1) สำนักบริหารงานกลาง มีอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติงานสารบรรณของกรม ดำเนินการเกี่ยวกับช่วยอำนวยความสะดวก และงานเลขานุการของกรม จัดระบบงานและบริหารงานบุคคลของกรม ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะของกรม ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรม ความรู้ ความก้าวหน้า และผลงานของกรม

2) กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา มีอำนาจหน้าที่ อนุรักษ์ รักษา และขยายพันธุ์พืชป่าหายากและใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยให้เป็นไปตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง ควบคุมและตรวจสอบการส่งออก นำเข้า หรือนำส่งต่อเพื่อการค้าซึ่งชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าที่ระบุไว้ในบัญชี หมายเลข 1 หมายเลข 2 และหมายเลข 3 ของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) ประชุมเจรจาระหว่างประเทศและประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิด

พันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) และอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องของการอนุรักษ์สัตว์ป่าทั้งภายในและต่างประเทศ

3) กองนิติการ มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการป่าไม้ ดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยตอบปัญหาข้อกฎหมายและระเบียบของทางราชการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรม ดำเนินการเกี่ยวกับงานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแฉ่งและทางอาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรม

4) สำนักป้องกัน ปราบปราม และควบคุมไฟป่า มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ กำหนดแผนปฏิบัติงาน และกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า และการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรม ศึกษา วิเคราะห์กลยุทธ์ในการป้องกัน ปราบปราม และพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านสนธิกำลังในการปราบปราม ศึกษา วิจัยเพื่อหามาตรการ แนวทางรูปแบบ และวิธีการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า

5) สำนักแผนงานและสารสนเทศ มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา และวิเคราะห์แผนงานและโครงการ การตั้งงบประมาณประจำปี รวมทั้งเร่งรัดติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บท แผนงาน และกิจกรรมในแนวพระราชดำริและแนวนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยปฏิบัติ และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพัฒนาในเขตพื้นที่เฉพาะ และโครงการเฉพาะกิจอื่น ๆ ของกรม จัดทำระบบสำรวจ การเก็บ การใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดและเป็นศูนย์ข้อมูลของกรม เป็นศูนย์ข้อมูลด้านป่าไม้และเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ และแปลความข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศและภาพถ่ายจากดาวเทียม เพื่อประเมินและติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดการ การจัดทำฐานข้อมูลสำหรับการฟื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์ให้เป็นไปตามนโยบาย กฎหมายเกี่ยวกับกากรป่าไม้ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีด้านภูมิสารสนเทศทรัพยากรป่าไม้ สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดการ การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาวางแผน และประสานงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในโครงการพัฒนา และโครงการฟื้นฟูป่าไม้ต่าง ๆ ที่เสื่อมโทรมมาของประเทศ ควบคุม กำกับ และกำหนดมาตรฐานด้าน วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และภูมิทัศน์และสำรวจจริงวัดแนวเขตที่ดินป่าไม้

7) สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยเพื่ออนุรักษ์ รักษา และขยายพันธุ์พืช และการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ไม้ป่า ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยทางกีฏวิทยาและพฤกษศาสตร์ป่าไม้ รวมทั้งระบบนิเวศวิทยาสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และความหลากหลายทางชีวภาพ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และเผยแพร่ความรู้ ความก้าวหน้า และ ผลงานวิจัย และผลการพัฒนาที่ได้ไปยังหน่วยปฏิบัติ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป

8) สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย ทิศทาง และแผนแม่บทการบริหารจัดการอนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ กำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์พื้นที่ต้นน้ำที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ต้นน้ำ รวมทั้งการฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำที่เสื่อมโทรมให้คืนความอุดมสมบูรณ์และอำนวยประโยชน์ทั้งในเชิงนิเวศและเชิงเศรษฐกิจ กำหนดมาตรการและแนวทางในการจัดระเบียบชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นบนพื้นฐานของการพัฒนาแบบยั่งยืน ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ

9) สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนดำเนินการสงวน คุ้มครอง และอนุรักษ์สัตว์ป่า กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน รูปแบบ เทคนิค วิธีการ และตัวชี้วัดการจัดการพื้นที่และการอนุรักษ์สัตว์ป่า รวมทั้งกำหนดแนวทางการส่งเสริมการบริการ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงและการอนุรักษ์สัตว์ป่า ควบคุม กำกับ บริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานด้านการและพัฒนาวិชาการด้านสัตว์ป่า

10) สำนักอุทยานแห่งชาติ กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และการปฏิบัติงานเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ประการจัดตั้งพื้นที่ ขยาย และเพิกถอนพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบาย จัดทำแผน และกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและวนอุทยานให้เป็นตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติและมาตรการในการจัดตั้งพื้นที่นั้น ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อกำหนดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการจัดหาระบบสื่อความหมายและพัฒนากาให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้บริการทางวิชาการเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ และการบริการการท่องเที่ยวแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาวิชาการด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน

11) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1-16 มีอำนาจหน้าที่ จัดทำแผนบริหารจัดการในเขตพื้นที่อนุรักษ์ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการหลักและนโยบายของกรม ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ป่าไม้และการจัดการพื้นที่ป่าไม้อนุรักษ์ในลักษณะงานสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า งานอุทยานแห่งชาติ งานอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร งานจัดการไฟป่า งานป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายในพื้นที่อนุรักษ์ งานควบคุมตามกฎหมายป่าไม้และงานตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและวิจัยเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และงานด้านกิจกรรมชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์

นอกจากนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีคำสั่งจัดตั้งหน่วยงานภายในขึ้น เพิ่มเติม ดังนี้

1) สำนักสนองงานพระราชดำริ โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์แผนงาน และโครงการ การตั้งงบประมาณประจำปี รวมทั้งเร่งรัดติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน และโครงการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บท แผนงาน และกิจกรรมในแนวพระราชดำริและแนวนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยปฏิบัติและ

ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพัฒนาในเขตพื้นที่เฉพาะ และโครงการเฉพาะกิจอื่น ๆ ของกรม จัดระบบการสำรวจ การเก็บ และการใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดและเป็นศูนย์ข้อมูลของกรม เป็นศูนย์ข้อมูลด้านป่า ไม้และเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกันระหว่างกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีอำนาจหน้าที่ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน จัดระบบงานบริการให้เชื่อมโยงการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์กับการบริการประชาชน ในรูปแบบดิจิทัล พัฒนาโครงข่ายดิจิทัลและเครือข่ายสื่อสารโทรคมนาคมที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์และเป็นไปตามหลักสากล

2.2.2 แผนปฏิบัติการราชการกรมอุทยานแห่งชาติ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570)

วิสัยทัศน์

เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2569

พันธกิจ

1. อนุรักษ์ คุ้มครองและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
2. วิจัย พัฒนา และให้บริการทางวิชาการ
3. บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าโดยการมีส่วนร่วมบนพื้นฐาน

เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

วัฒนธรรมองค์การ

มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ และทำงานเป็นทีม

ค่านิยมขององค์การ

“PROTECT” หมายถึง คุ้มครองรักษา ซึ่งย่อมาจาก

P = Participation หมายถึง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

R = Relevance หมายถึง งานตรงตามภารกิจ

O = Outcome หมายถึง มุ่งเน้นผลลัพธ์จากการดำเนินงานเป็นหลัก

T = Team หมายถึง ทำงานเป็นทีม

E = Efficiency หมายถึง ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

C = Conservation หมายถึง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์

สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

T = Technology หมายถึง นำวิทยาการมาใช้ในการปฏิบัติงาน

แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการ ราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1) อนุรักษ์ ปกป้องรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์

เป้าหมาย อนุรักษ์ คุ้มครอง ปกป้องรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างมีประสิทธิภาพให้มีสภาพสมบูรณ์

แนวทางการพัฒนา

1.1) คຸ້ມครอง ปกป้องรักษาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้วยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

1.2) อนุรักษ์และปกป้องพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

1.3) การฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4) รับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1.5) ส่งเสริมบทบาทภาคป่าไม้ในการช่วยดูดซับก๊าซเรือนกระจก

2) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย บริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นฐานทรัพยากรในการสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างสมดุลและยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

2.1) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากนิเวศบริการ เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและเศรษฐกิจมหภาค

2.2) สร้างการท่องเที่ยวสีเขียวที่มีมูลค่าสูง การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่

2.3) บริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามขีดความสามารถของพื้นที่

2.4) กำหนดการใช้ประโยชน์และแบ่งสรรทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้

3) บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างสมดุลในทุกมิติ

เป้าหมาย บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อลดผลกระทบภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประชาชนอย่างสมดุลและเป็นธรรม

แนวทางการพัฒนา

3.1) แก้ไขปัญหาหาราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ด้วยการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างเกื้อกูลกัน

3.2) บริหารจัดการพื้นที่กันชน เพื่อลดความขัดแย้งจากประชาชน

3.3) มุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน

3.4) สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้กับประชาชน เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน

3.5) นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการคาดการณ์ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

4) การนำองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

เป้าหมาย ยกกระดับองค์กรสู่มาตรฐานระดับประเทศอย่างมีธรรมาภิบาลตามแนววิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่รองรับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัล

แนวทางการพัฒนา

- 4.1) บูรณาการกับภาคประชาสังคม สร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่าย
- 4.2) พัฒนากลไกบริหารจัดการรองรับการเข้าสู่สังคมดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT)
- 4.3) มุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้
- 4.4) พัฒนาการวิจัยและต่อยอดสู่นวัตกรรม
- 4.5) พัฒนาองค์กรสู่มาตรฐานระดับประเทศ
- 4.6) ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะบุคลากรรองรับการเปลี่ยนแปลง

ทางเทคโนโลยีของโลก

2.2.3 การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ มีดังนี้

ตารางที่ 2-1 แสดงจำนวนและขนาดพื้นที่คุ้มครอง ภายใต้การดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ประเภทหน่วยงาน	จำนวน แห่ง	ขนาดพื้นที่ ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ ประเทศ
อุทยานแห่งชาติ	133	64,960.51	12.66
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	60	37,377.12	7.28
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	96	6,070.48	1.18
วนอุทยาน	91	1,143.06	0.22
สวนพฤกษศาสตร์	18	49.44	0.01
สวนรุกขชาติ	53	40.67	0.01
รวมทั้งสิ้น	451	109,641.28	21.37

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช , 2564

สรุปสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ซึ่งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนก่อนทุกครั้ง กำหนดแนวทางการช่วยเหลือประชาชน ที่ไม่มีที่ดินทำกิน และได้อยู่อาศัยหรือทำกิน ในอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ และคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติม

หน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงาน เป็นการ ชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไข การอยู่อาศัยและทำกิน ภายใต้โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภายในอุทยานแห่งชาติ ที่มีมาก่อนวันที่กฎหมายใหม่ทั้งสองฉบับใช้บังคับ ให้สามารถอยู่อาศัยหรือทำกิน และสามารถดำรงชีพได้อย่างปกติ หรือที่เรียกว่า “ปกติฐานะ” ในบางกรณีที่มีความจำเป็นในการดำรงชีพ ตามวิถีชุมชนหรือวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนที่อยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติ เช่น การเข้าไปเก็บเห็ดหรือหา หน่อไม้ กฎหมายใหม่ก็สามารถให้ทำได้ เป็นการสำรวจของป่า ที่กฎหมายเรียกว่า “ทรัพยากรธรรมชาติที่ สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาล” ถ้ามีเหมาะสมและเพียงพอ ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ ก็สามารถให้เข้าไปเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้นได้

2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 เพื่อให้การสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง และบำรุงรักษา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการบริหารจัดการสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ดังกล่าว ให้เกิดประโยชน์อย่าง สมดุล และยั่งยืน ควบคุมการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่ เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์ จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ที่ผ่านด่าน ตรวจสัตว์ป่าให้เป็นไปตามกฎหมาย

3) พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 เพื่อควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ และ ป้องกันการนำงาช้างป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิ และจดทะเบียนเป็น สัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกา เพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ที่ทำจากงาช้าง มิให้ปะปนกับงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

4) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 เพื่อ คุ้มครองและบำรุงรักษาป่าไม้อันเป็นทรัพยากร ธรรมชาติให้ได้ผลดียิ่งขึ้น แก้ไขปลดล็อกมาตรา 7 การ ปลุกไม้หวงห้ามในที่ดินกรรมสิทธิ์ โดยหลักการสะดวกขึ้น แต่มีรายละเอียดที่ต้องปฏิบัติต่อไป

2.3 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ANALYSIS)

การประเมินสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อหา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภารกิจที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของประเทศ ใน 5 ปีข้างหน้า ตามวิธี SWOT Analysis ทำให้ทราบถึงโอกาส (Opportunities) ภัยคุกคาม (Threats) และจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และนำข้อมูลปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อสำคัญทั้งภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ในการดำเนินงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ป่าไม้และสัตว์ป่า ด้วยการวิเคราะห์ TOWS Matrix และจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

2.3.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ใช้กรอบแนวคิด McKinsey 7'S Framework ใน 7 มิติ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร (Structure) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (System) ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร (Style) บุคลากรในองค์กร (Staff) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skills) และค่านิยมองค์กร (Shared values) ซึ่งตัวแปรหรือปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร มาวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weakness) ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังตารางที่ 2-2 ได้ผลลัพธ์ ดังนี้

ตารางที่ 2-2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในด้วย McKinsey 7'S Framework

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (S)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (W)
1. Structure	<p>S1 : มีโครงสร้างชัดเจน มีกฎหมายรองรับ อำนาจหน้าที่ชัดเจน</p> <p>S2 : มีหน่วยงานภาคสนามกระจายอยู่ในพื้นที่ครอบคลุมทั่วประเทศ</p>	<p>W1 : โครงสร้างเป็นตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการซึ่งปรับเปลี่ยนยาก ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน</p> <p>W2 : การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นหลายลำดับชั้น ทำให้ขาดความยืดหยุ่น และสิ้นเปลืองทรัพยากรการบริหาร</p>
2. Strategy	<p>S3 : มีการกำหนดแผนปฏิบัติราชการทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมถึงการจัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติราชการในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองในทุกระดับทั้งกรมและหน่วยงานภาคสนาม</p>	<p>W3 : ขาดการถ่ายทอดแผน และประชาสัมพันธ์แผนลงสู่เจ้าหน้าที่ในองค์กร</p> <p>W4 : แผนปฏิบัติราชการกำหนดค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดไม่ชัดเจน ไม่สะท้อนผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม</p>
3. System	<p>S4 : การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการมากขึ้น และเผยแพร่สู่บุคลากรภายในหน่วยงานและบุคคลภายนอก</p>	<p>W5 : ฐานข้อมูลยังขาดการเชื่อมโยงให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันและมีความถูกต้อง ทันสมัย</p>

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (S)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (W)
	S5 : การปรับปรุงและพัฒนา กฎหมายให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน	W6 : ขาดการมีบูรณาการระหว่าง หน่วยงานภายในกรมเพื่อให้ การทำงานเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ W7 : ระบบติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงาน ยังไม่ครอบคลุม ในทุกประเด็นการดำเนินงาน เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้
4. Style	S6 : มีการมอบอำนาจในการ บริหารงานที่ชัดเจน S7 : การให้ความสำคัญกับการมี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนใน บริหารจัดการทรัพยากรป่า ไม้และสัตว์ป่า	W8 : การกำหนดกลไกการมีส่วน ร่วมของภาคประชาชน ยังไม่ ชัดเจน และเป็นรูปธรรม
5. Staff	S8 : มีการพัฒนาด้านการศึกษา วิจัย และพัฒนาการบริหาร จัดการป่าไม้และสัตว์ป่า S9 : มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็น สวัสดิการช่วยเหลือการ ปฏิบัติงานของหน่วยงาน ภาคสนาม	W9 : ภายใน 5 ปี มีบุคลากรที่ เกษียณที่เป็นกำลังหลักของ องค์กรเป็นจำนวนมาก อาจ ทดแทนไม่ทัน W10 : การบริหารอัตรากำลังไม่ ตรงตามกรอบโครงสร้าง ทำ ให้มีการโยกย้ายบ่อย
6. Skills	S10 : มีบุคลากรที่มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญในการจัดการ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า S11 : มีการพัฒนาสมรรถนะของ บุคลากรให้พร้อม ปฏิบัติงาน S12 : มีต้นแบบการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้และ สัตว์ป่าที่มีประสพ ความสำเร็จสำหรับขยาย ผลในพื้นที่อื่น ๆ	W11 : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ ขององค์กร ที่มีการรวบรวมไว้ ระหว่าง หน่วยงานและบุคลากร ยัง ไม่กว้างขวางและครอบคลุม W12 : การนำผลการวิจัย และ องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติในการ บริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ ป่า

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (S)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (W)
7. Shared values	S13 : มีการกำหนดค่านิยมที่ชัดเจนซึ่งเป็น Core values ของบุคลากรของกรม	W13 : ขาดการถ่ายทอดและการกำหนดพฤติกรรมเฉพาะแต่ละค่านิยมอย่างเป็นรูปธรรม

2.3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

จากการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามหลักการของ STEEP-M ซึ่งเป็นข้อมูลหรือเหตุการณ์ทางสังคม (Social) เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economic) สิ่งแวดล้อม (Environment) การเมือง (Politic) และการทหาร (Military) มาวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ ดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-3 สรุปผลการวิเคราะห์ STEEP-M เพื่อหาโอกาสและภัยคุกคาม

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ประเด็นที่เป็นโอกาส (O)	ประเด็นที่ภัยคุกคาม (T)
สังคม (Social)	<p>O1 : ภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดเก็บข้อมูลและออกแบบนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น</p> <p>O2 : ภาครัฐจะมีความชัดเจนเชิงนโยบายในการส่งเสริม circular economy</p>	<p>T1 : การขยายตัวของเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความหลากหลายทำให้พื้นที่ธรรมชาติลดลงและเสื่อมโทรมลง</p> <p>T2 : การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทำให้พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป และทำให้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนสูงขึ้น ส่งผลต่อการบุกรุกทำลายป่าและคุกคามสัตว์ป่า</p> <p>T3 : ประชาชนในพื้นที่ป่า พื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ยังมี ความอยู่ในสภาวะยากจน ด้อยโอกาส ยังไม่อยู่ในระดับที่พึ่งพาตนเองได้</p>

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ประเด็นที่เป็นโอกาส (O)	ประเด็นที่ภัยคุกคาม (T)
เทคโนโลยี (Technology)	<p>O3 : การนำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้มากขึ้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูล</p> <p>O4 : การพัฒนาและนำเอา AI มาใช้ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์</p> <p>O5 : การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมากขึ้น</p> <p>O6 : การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรมากขึ้น เช่น Smart farming ส่งผลให้สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่กระทบต่อทรัพยากรต่าง ๆ</p>	
เศรษฐกิจ (Economic)	<p>O7 : การพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม BCG Economy หรือข้อกำหนดทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้การจัดการทรัพยากรภายในประเทศต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น</p>	<p>T4 : การเติบโตของเศรษฐกิจบริการและท่องเที่ยวทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>T5 : การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐบางโครงการทำให้สูญเสียทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีความสำคัญและกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <p>T6 : การขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร ทำให้การใช้ทรัพยากรที่สูงขึ้น</p>

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ประเด็นที่เป็นโอกาส (O)	ประเด็นที่ภัยคุกคาม (T)
สิ่งแวดล้อม (Environmental)	<p>O8 : ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกลายเป็นบรรทัดฐาน (Norm) ใหม่</p> <p>O9 : ข้อตกลง/พันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทย มีการขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางธรรมชาติ พื้นที่สงวนชีวมณฑลของโลก</p> <p>O10 : แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป</p>	<p>T7 : ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น</p> <p>T8 : การลักลอบค้าสัตว์ป่า ทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ และกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ</p>
การเมือง (Politic)	<p>O11 : การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น</p>	<p>T9: นโยบายการขยายตัวของภาคเกษตร ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และเพิ่มโอกาสสร้างความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า</p> <p>T10 : ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองภายในทำให้การดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไม่ต่อเนื่อง</p>
การทหาร (Military)	<p>O12 : ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกองทัพก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เชิงรุก</p>	

2.3.3 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบสถานะแวดล้อมภายใน และสถานะแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นการชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้น โดยข้อมูลเหล่านี้จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ หรือทิศทางในการพัฒนาหน่วยงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยผลสรุปการรวบรวมจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามจากทุกปัจจัย ได้ผลดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 การรวบรวมจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่ได้จากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1 : มีโครงสร้างชัดเจน มี กฎหมายรองรับอำนาจหน้าที่ชัดเจน	W1 : โครงสร้างเป็นตาม กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการซึ่งปรับเปลี่ยนยาก ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
S2 : มีหน่วยงานภาคสนาม กระจายอยู่ในพื้นที่ครอบคลุมทั่วประเทศ	W2 : การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นหลายลำดับชั้น ทำให้ขาดความยืดหยุ่น และสิ้นเปลืองทรัพยากรการบริหาร
S3 : มีการกำหนดแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมถึงการจัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองในทุกระดับทั้งกรมและหน่วยงานภาคสนาม	W3 : ขาดการถ่ายทอดแผน และประชาสัมพันธ์แผนลงสู่เจ้าหน้าที่ในองค์กร
S4 : การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการมากขึ้น และเผยแพร่สู่บุคลากรภายในหน่วยงานและบุคคลภายนอก	W4 : แผนปฏิบัติการ กำหนดค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัดไม่ชัดเจน ไม่สะท้อนผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม
S5 : การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	W5 : ฐานข้อมูลยังขาดการเชื่อมโยงให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันและมีความถูกต้อง ทันสมัย
S6 : มีการมอบอำนาจในการบริหารงานที่ชัดเจน	W6 : ขาดการมีบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายในกรมเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
S7 : การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	W7 : ระบบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานยังไม่ครอบคลุม ในทุกประเด็นการดำเนินงาน เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้
S8 : มีการพัฒนาด้านการศึกษา วิจัย และพัฒนาการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า	W8 : การกำหนดกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ยังไม่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม
	W9 : ภายใน 5 ปี มีบุคลากรที่เกษียณที่เป็นกำลังหลักขององค์กรเป็นจำนวนมาก อาจทดแทนไม่ทัน

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<p>S9 : มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาคสนาม</p> <p>S10 : มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า</p> <p>S11 : มีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้พร้อมปฏิบัติงาน</p> <p>S12 : มีต้นแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีประสบความสำเร็จสำหรับขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ</p> <p>S13 : มีการกำหนดค่านิยมที่ชัดเจนซึ่งเป็น Core values ของบุคลากรของกรม</p>	<p>W10 : การบริหารอัตรากำลังไม่ตรงตามกรอบโครงสร้าง ทำให้มีการโยกย้ายบ่อย</p> <p>W11 : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ขององค์กรที่มีการรวบรวมไว้ ระหว่างหน่วยงานและบุคลากร ยังไม่กว้างขวางและครอบคลุม</p> <p>W12 : การนำผลการวิจัย และองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาการปฏิบัติในการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า</p> <p>W13 : ขาดการถ่ายทอดและการกำหนดพฤติกรรมเฉพาะแต่ละค่านิยมอย่างเป็นรูปธรรม</p>
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>O1 : ภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดเก็บข้อมูลและออกแบบนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น</p> <p>O2 : ภาครัฐจะมีความชัดเจนเชิงนโยบายในการส่งเสริม circular economy</p> <p>O3 : การนำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้มากขึ้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูล</p> <p>O4 : การพัฒนาและนำเอา AI มาใช้ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์</p> <p>O5 : การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมากขึ้น</p> <p>O6 : การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรมากขึ้น เช่น Smart farming ส่งผลให้สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่กระทบต่อทรัพยากรต่าง ๆ</p>	<p>T1 : การขยายตัวของเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความหลากหลายทำให้พื้นที่ธรรมชาติลดลงและเสื่อมโทรมลง</p> <p>T2 : การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทำให้พฤติกรรมบริโภคเปลี่ยนแปลงไป และทำให้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนสูงขึ้น ส่งผลต่อการบุกรุกทำลายป่าและคุกคามสัตว์ป่า</p> <p>T3 : ประชาชนในพื้นที่ป่า พื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ยังมีความอยู่ในสภาวะยากจน ด้อยโอกาส ยังไม่อยู่ในระดับที่พึ่งพาตนเองได้</p> <p>T4 : การเติบโตของเศรษฐกิจบริการและท่องเที่ยวทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>T5 : การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐบางโครงการทำให้สูญเสียทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ที่มีความสำคัญและกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ</p>

โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>O7 : การพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม BCG Economy หรือข้อกำหนดทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้การจัดการทรัพยากรภายในประเทศต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น</p> <p>O8 : ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกลายเป็นบรรทัดฐาน (Norm) ใหม่</p> <p>O9 : ข้อตกลง/พันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยมีการขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางธรรมชาติ พื้นที่สงวนชีวมณฑลของโลก</p> <p>O10 : แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ให้มีความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป</p> <p>O11 : การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น</p> <p>O12 : ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกองทัพบก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เชิงรุก</p>	<p>T6 : การขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผลิตผลทางการเกษตร ทำให้การใช้ทรัพยากรที่สูงขึ้น</p> <p>T7 : ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น</p> <p>T8 : การลักลอบค้าสัตว์ป่า ทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ และกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <p>T9 : นโยบายการขยายตัวของภาคเกษตร ส่งเสริมการปลูกพืช เศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และเพิ่มโอกาสสร้างความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า</p> <p>T10 : ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองภายในทำให้การดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไม่ต่อเนื่อง</p>

2.3.4 การประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

1) การกำหนดค่าน้ำหนักและคะแนนการประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบวิเคราะห์เพื่อหาค่าถ่วงน้ำหนักสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก และส่งให้กลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นข้าราชการ ระดับผู้อำนวยการส่วนแผนงานและงบประมาณ ของสำนัก/กอง ในส่วนกลาง ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 10 ท่าน เพื่อให้คะแนนถ่วงน้ำหนักรายประเด็น โดยกำหนดให้คะแนนถ่วงน้ำหนักรวมทุกข้อมีค่าไม่เกิน 1 ซึ่งสรุปค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสถานะแวดล้อมภายในตาม McKinsey 7'S Framework ดังตารางที่ 2-5 และสรุปค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสถานะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP-M ดังตารางที่ 2-6

จากตารางข้างต้น พบว่าปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเรียงลำดับจากมาก - น้อย ได้ ดังนี้
1) สิ่งแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) เศรษฐกิจ (Economic) 4) สังคม (Social) 5) การเมือง (Politic) และ 6) การทหาร (Military)

2) การวิเคราะห์องค์กรโดยการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้ส่งแบบประเมินสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก ให้ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการส่วน และผู้ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ประเมินประเด็นที่จะมีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของกรม โดยให้เป็นลำดับคะแนน ดังนี้

“5” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบมากที่สุด

“4” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบมาก

“3” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบปานกลาง

“2” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบน้อย

“1” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบน้อยที่สุด

ผลการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถสรุปค่าเฉลี่ยได้ดังตารางที่ 2-7 และ 2-8 โดยกลุ่มตัวอย่างประเมินประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และ สัตว์ป่า ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แบ่งเป็นปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities) ค่าคะแนนเฉลี่ยจะแสดงเป็นจำนวนเต็มบวก (+) ส่วน ปัจจัยลบ ได้แก่ จุดอ่อน (Weaknesses) และภัยคุกคาม (Threats) ค่าคะแนนเฉลี่ยจะแสดงเป็น จำนวนเต็มลบ (-) จากการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form และส่งลิงก์แบบฟอร์มให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตอบ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 62 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/กลุ่ม ผู้อำนวยการส่วน และผู้ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่าปัจจัยที่เป็นจุดแข็งได้ คะแนนรวมเฉลี่ย 4.14 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนรวมเฉลี่ย 3.48 คะแนน ในขณะที่ ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้คะแนนรวมเฉลี่ย 4.06 คะแนน และปัจจัยที่เป็นภัยคุกคามได้คะแนน รวมเฉลี่ย 3.47 คะแนน

ตารางที่ 2-7 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายในตาม McKinsey 7'S Framework

ประเด็นสำคัญ	จุดแข็ง (Strengths)		จุดอ่อน (Weaknesses)	
	ประเด็น (S)	คะแนนเฉลี่ย	ประเด็น (W)	คะแนนเฉลี่ย
S1 : Structure	S1	4.26	W1	3.60
	S2	4.61	W2	3.56
S2 : Strategy	S3	4.29	W3	3.37
			W4	3.32
S3 : Systems	S4	4.23	W5	3.50

ประเด็นสำคัญ	จุดแข็ง (Strengths)		จุดอ่อน (Weaknesses)	
	ประเด็น (S)	คะแนนเฉลี่ย	ประเด็น (W)	คะแนนเฉลี่ย
	S5	4.06	W6	3.45
			W7	3.35
S4 : Style	S6	4.15	W8	3.34
	S7	4.18		
S5 : Staff	S8	4.00	W9	3.65
	S9	3.77	W10	3.90
S6 : Skills	S10	4.29	W11	3.42
	S11	4.08	W12	3.32
	S12	3.94		
S7 : Shared values	S13	3.94	W13	3.45
รวมคะแนนเฉลี่ย		+4.14		-3.48

ตารางที่ 2-8 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP-M

ประเด็นสำคัญ	โอกาส (Opportunities)		ภัยคุกคาม (Threats)	
	ประเด็น (O)	คะแนนเฉลี่ย	ประเด็น (T)	คะแนนเฉลี่ย
S : (Socail)	O1	4.08	T1	4.4
	O2	4.00	T2	4.10
			T3	3.98
T : (Technology)	O3	4.10		
	O4	3.95		
	O5	4.19		
	O6	3.90		
E : (Economic)	O7	4.05	T4	3.97
			T5	4.05
			T6	4.11
E : (Environmental)	O8	4.18	T7	4.31
	O9	4.06	T8	4.27
	O10	4.08		
P : (Political)	O11	4.13	T9	4.21
			T10	4.23
M : Military	O12	4.05		
รวมคะแนนเฉลี่ย		4.06		-3.47

3) ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักและสรุปผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก
 ผู้ศึกษาได้คำนวณและกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในการประเมินสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้ว รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2-9 และ 2-10 โดยค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจะหมายถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยค่าที่มากจะมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า รุนแรงกว่าค่าที่น้อยกว่า ทั้งนี้ค่าถ่วงน้ำหนักจะถูกนำไปใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

ตารางที่ 2-9 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายในตาม McKinsey 7'S Framework

รายการปัจจัยภายใน	ค่าน้ำหนัก	ค่าคะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล
		จุดแข็ง (1-5)	จุดอ่อน (1-5)	จุดแข็ง +	จุดอ่อน -	
S1 : Structure	0.18	4.44	3.58	0.80	0.64	0.15
S2 : Strategy	0.13	4.29	3.35	0.56	0.44	0.12
S3 : Systems	0.16	4.15	3.43	0.66	0.55	0.12
S4 : Style	0.13	4.17	3.34	0.54	0.43	0.11
S5 : Staff	0.16	3.89	3.78	0.62	0.60	0.02
S6 : Skills	0.14	4.10	3.37	0.57	0.47	0.10
S7 : Shared values	0.11	3.94	3.45	0.43	0.38	0.05
รวมคะแนนเฉลี่ย				+4.19	-3.52	+0.67

ตารางที่ 2-10 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP-M

รายการปัจจัยภายนอก	ค่าน้ำหนัก	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล
		โอกาส (1-5)	ภัยคุกคาม (1-5)	โอกาส +	ภัยคุกคาม -	
S : (Socail)	0.16	4.04	4.16	0.65	0.67	-0.02
T : (Technology)	0.20	4.04		0.81	0.00	0.81
E : (Economic)	0.17	4.05	4.04	0.69	0.69	0.00
E : (Environmental)	0.23	4.11	4.29	0.95	0.99	-0.04
P : (Political)	0.14	4.13	4.22	0.58	0.59	-0.01
M : Military	0.12	4.05		0.49	0.00	0.49
รวมคะแนนเฉลี่ย				+4.15	-2.93	+1.22

จากตาราง 2-9 และ 2-10 ได้แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักแล้ว พบว่า ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.19 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนรวมเฉลี่ย -3.52 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง +0.67 ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.15 คะแนน และปัจจัยที่เป็นภัยคุกคามได้คะแนนรวมเฉลี่ย -2.93 คะแนน สรุปได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นโอกาส +1.22

4) การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร

เมื่อนำเอาข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ได้ถ่วงน้ำหนักคะแนนแล้ว มาระบุตำแหน่งในกราฟเรดาร์ ที่สร้างระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยใช้แนวคิด TOWS Matrix ซึ่งสามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้เป็น 4 พื้นที่ที่มีความหมายต่างกัน ดังนี้

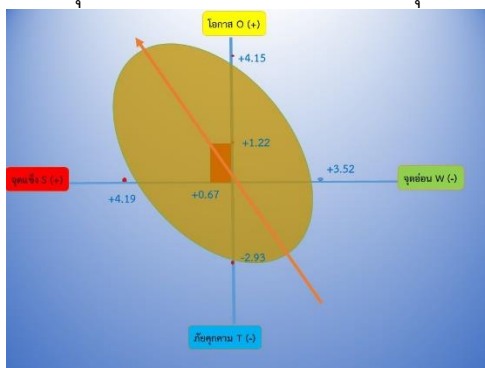
4.1) SO เป็นตำแหน่งที่แสดงว่า องค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส องค์กรประเภทนี้จึงควรกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

4.2) WO เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายใน องค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้นองค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร (Turnaround) เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

4.3) ST เป็นตำแหน่งที่ระบุว่าองค์กรสามารถพึ่งพาตัวเองได้ จากจุดแข็งภายใน แม้ว่าปัจจัยภายนอกจะไม่เอื้อต่อการเติบโตก็ตาม องค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงป้องกัน เพื่อใช้จุดแข็งขององค์กรในการแก้ไขวิกฤต หรือสร้างโอกาส

4.4) WT เป็นตำแหน่งที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่อาจจะเป็นวิกฤตในอนาคต ดังนั้น องค์กรที่อยู่ในตำแหน่งทางยุทธศาสตร์นี้ ควรเร่งการดำเนินกลยุทธ์เชิงรับ โดยแก้ไขจุดอ่อน หรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่เป็นปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

จากข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากตารางสรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักปัจจัย ภายใน และภายนอก ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นกราฟเรดาร์ เพื่อแสดงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ปรากฏดังแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

จากแผนภาพที่ 2-1 แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่ามีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า ที่มีความรุนแรงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก แสดงถึงองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานควรเน้นการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

บทที่ 3

แผนขององค์กร

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และเพื่อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) จากการประมวลสถานการณ์ในอดีตและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เชิงรุกในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน

3.1 ชื่อแผน

แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END)

วิสัยทัศน์ (Vision)

"ภายในปี 2570 พื้นที่ป่าอนุรักษ์มีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถให้บริการทางนิเวศแก่สิ่งมีชีวิตให้ดำรงชีพในธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน"

พันธกิจ (Mission)

- อนุรักษ์และปกป้องพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ
- การฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีความสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ
- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการอย่างยั่งยืน
- การวิจัย พัฒนา และให้บริการทางวิชาการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) และเป้าประสงค์ (Goals)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ ค้ำครอง และรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เป้าประสงค์

- 1.1 ปกป้องทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีความสมบูรณ์
- 1.2 ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีความเสื่อมโทรมให้มีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการ
อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

2.1 ฐานทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริม และใช้
ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

2.2 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพและบูรณาการในการบริหารจัดการ

เป้าประสงค์

3.1 ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3.2 เป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชน

3.3 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS)

การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS) ได้มาจากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม
ด้วย SWOT Analysis โดยเรียงลำดับของจุดแข็ง (Strengths : S) จุดอ่อน (Weaknesses : W)
โอกาส (Opportunities : O) และภัยคุกคาม (Threats : T) จากคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 5 อันดับแรก
ได้ผล ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths : S) 5 อันดับแรก

S1: มีโครงสร้างชัดเจน มี กฎหมายรองรับ อำนาจหน้าที่ชัดเจน

S2: มีหน่วยงานภาคสนาม กระจายอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศ

S3: มีการกำหนดแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมถึงการ
จัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองในทุกระดับทั้งกรมและ
หน่วยงานภาคสนาม

S10: มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

S4: การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการมากขึ้น และเผยแพร่สู่
บุคลากรภายในหน่วยงานและบุคคลภายนอก

จุดอ่อน (Weaknesses : W) 5 อันดับแรก

W1: โครงสร้างเป็นตาม กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการซึ่งปรับเปลี่ยนยาก ไม่สอดคล้อง
กับสถานการณ์ปัจจุบัน

W10: การบริหารอัตรากำลังไม่ตรงตามกรอบโครงสร้าง ทำให้มีการโยกย้ายบ่อย

W9: ภายใน 5 ปี มีบุคลากรที่เกษียณที่เป็นกำลังหลักขององค์กรเป็นจำนวนมาก อาจ
ทดแทนไม่ทัน

W2: การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นหลายลำดับชั้น ทำให้ขาดความยืดหยุ่น และ
สิ้นเปลืองทรัพยากรการบริหาร

W5: ฐานข้อมูลยังขาดการเชื่อมโยงให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันและมีความ
ถูกต้อง ทันสมัย

โอกาส (Opportunities : O) 5 อันดับแรก

O1: ภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดเก็บข้อมูลและออกแบบ
นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

O3: การนำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้มากขึ้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยง
ข้อมูล

O5: การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล
ข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมากขึ้น

O8: ความตระหนักรู้ด้าน สิ่งแวดล้อมกลายเป็นบรรทัดฐาน (Norm) ใหม่

O11: การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ภัยคุกคาม (Threats : T) 5 อันดับแรก

T1: การขยายตัวของเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความหลากหลายทำให้พื้นที่
ธรรมชาติลดลงและเสื่อมโทรมลง

T7: ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น

T8: การลักลอบค้าสัตว์ป่า ทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ และกระทบต่อระบบนิเวศและความ
หลากหลายทางชีวภาพ

T10: ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองภายในทำให้การดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไม่
ต่อเนื่อง

T9: นโยบายการขยายตัวของภาคเกษตร ส่งเสริมการปลูกพืช เศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ
ก่อให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และเพิ่มโอกาสสร้างความขัดแย้ง
ระหว่างคน กับสัตว์ป่า

จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญ 5
อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix จะทำให้ได้กลยุทธ์ออกมารวม 4 รูปแบบ ซึ่งเกิดจากการ
จับคู่ระหว่างปัจจัยภายใน (Internal Factors) และปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่ได้มาจากการ
วิเคราะห์ SWOT และนำมาประกอบการจัดทำแผนให้เกิดทางเลือกเพื่อสามารถนำไปใช้เป็น
แนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ ทั้งกลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy)
กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) และกลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์
มาจัดทำในรูปแบบของตาราง TOWS Matrix เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ.
2566-2570) ซึ่งพบว่ามีความท้าทายทางยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ซึ่ง
แสดงถึงองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน จึงมุ่งเน้น
กลยุทธ์เชิงรุก และนำกลยุทธ์เชิงแก้ไข เชิงป้องกันและเชิงรับมาปรับใช้ในบางกรณี ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส จุดอ่อนและโอกาส จุดแข็งและภัยคุกคาม และ จุดอ่อนและภัยคุกคามในการกำหนดกลยุทธ์

ความสัมพันธ์ของ จุดแข็งและโอกาส	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)
S4O1	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและออกแบบนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
S2O5	ใช้ระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ร่วมกับหน่วยงานภาคสนามที่กระจายอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศในการให้ข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
S1O08	สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้กับประชาชน เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน
S1O11	นำมาตรการทางการกฎหมาย มาขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
S3O3	นำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการกำหนดแผนในระดับต่าง ๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่
ความสัมพันธ์ของ จุดอ่อนและโอกาส	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
W9O1	เร่งสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาปรับใช้ทดแทนบุคลากรที่ใกล้จะเกษียณอายุภายใน 5 ปี
W10O1	ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเรื่องพนักงานอัตราจ้างที่ไม่มั่นคงในหน้าที่การงาน แต่งานที่ได้รับกลับมีความเสี่ยงสูง
W5O3	นำระบบ Big data เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
W9O11	เสริมสร้างบุคลากรให้มีความรู้ด้านกฎหมาย รวมทั้งด้านการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้กับงาน
W2O1	นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ของ จุดแข็งและภัยคุกคาม	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)
S2T8	ใช้หน่วยงานภาคสนามที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศในการควบคุมการลักลอบค้าสัตว์ป่า
S10T7	ให้ความรู้ประชาชนในด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น โดยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถของหน่วยงาน

ความสัมพันธ์ของจุด แข็งและภัยคุกคาม	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)
S4T8	นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการควบคุมการลักลอบค้าสัตว์ป่า
S10T7T8	เร่งสร้างบุคลากรขององค์กรให้สามารถรองรับต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ที่ส่งผลทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ และกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ
S3T1	การบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นฐานทรัพยากรในการสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างสมดุลและยั่งยืน
S1T7	การฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น
ความสัมพันธ์ของ จุดอ่อนและภัยคุกคาม	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
W5T9	ปรับปรุงระบบฐานข้อมูล เพื่อลดปัญหาการแย่งชิงพื้นที่เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และเพิ่มโอกาสสร้างความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า

ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ของแผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์ คุ้มครอง และรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 3 กลยุทธ์ และ 7 ตัวชี้วัด รายละเอียด ดังตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 สรุปเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
1.1 ปกป้องทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีความสมบูรณ์	1.1.1 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและออกแบบนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า 1.1.2 นำมาตรการทางกฎหมาย มาขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	(1) พื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้รับการบริหารจัดการ (ไร่) (2) ป่าอนุรักษ์ได้รับการประกาศตามกฎหมาย ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ (ร้อยละ) (3) พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายได้รับการประกาศตามอนุสัญญาและพันธกรณี (แห่ง)

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
1.2 พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีความเสื่อมโทรมให้มีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ	1.2.1 การฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น	(1) พื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ได้รับปลูกฟื้นฟู (ไร่) (2) พื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการสร้างฝาย (แห่ง) และปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ (ไร่) (3) จำนวนชนิดสัตว์ป่าที่ได้รับการสงวนและคุ้มครอง (ชนิด) (4) จำนวนชนิดสัตว์ป่าที่มีการเพาะเลี้ยงและปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ (ชนิด)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 2 กลยุทธ์ และ 8 ตัวชี้วัด รายละเอียดดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 สรุปเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
2.1 ฐานทรัพยากรธรรมชาติและควมหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริม และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน	2.1.1 การบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นฐานทรัพยากรในการสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างสมดุลและยั่งยืน	(1) พื้นที่สีเขียวในเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์เพิ่มขึ้น (ไร่) (2) จำนวนอุทยานแห่งชาติที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน (แห่ง) (3) ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นต่อการให้บริการนิเวศด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (4) จำนวนเรื่องในการพัฒนากลไกทางเศรษฐกิจสตรเพื่อสนับสนุนการบริหารทรัพยากรป่าไม้ (เรื่อง)

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
2.2 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและยั่งยืน	2.2.1 สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้กับประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน	(1) ต้นแบบชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าด้านอาชีพและรายได้จากฐานทรัพยากรทางชีวภาพ จำนวน 5 แห่ง (2) สัดส่วนความสูญเสียจากความขัดแย้งของคนและสัตว์ป่าเทียบกับปีฐาน (ร้อยละ) (3) จำนวนพื้นที่ที่มีการสร้างป่าสร้างรายได้ (ไร่) (4) จำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาเครือข่าย (หมู่บ้าน)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพและบูรณาการในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์ และ 2 ตัวชี้วัด รายละเอียดดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 สรุปเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
3.1 ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม	3.1.1 นำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการกำหนดแผนในระดับต่าง ๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่ 3.1.2 เร่งสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาปรับใช้ทดแทนบุคลากรที่ใกล้จะเกษียณอายุภายใน 5 ปี 3.1.3 การปรับระบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อการบูรณาการทรัพยากรการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	(1) คู่มืองานบริการยกระดับสู่ดิจิทัลเต็มรูปแบบ Fully Digital (คู่มือ) (2) ชุดข้อมูลที่ได้มาตรฐานตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (ชุดข้อมูล) (3) ระบบฐานข้อมูล AI ในการวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ได้รับการพัฒนา (ระบบ) (4) จำนวนนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (เรื่อง) (5) ความสำเร็จของการปรับระบบบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
3.2 เป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชน	3.2.1 ใช้ระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลายร่วมกับหน่วยงานภาคสนามที่กระจายอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศในการให้ข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 3.2.2 การขับเคลื่อนองค์กรสู่มาตรฐานระดับประเทศ	(1) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ (ITA) (ร้อยละ) (2) ความสำเร็จในการดำเนิน การตามแผนปฏิบัติการ ดิจิทัล อส. (ร้อยละ) (3) การประเมินสถานะเป็นระบบราชการ 4.0 (คะแนน)

3.4 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS: แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม)

จากประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและกลยุทธ์ที่ได้จากข้อ 3.3 นำมาจัดทำแผนงาน/โครงการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ้มครอง และรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตารางที่ 3-5 กลยุทธ์/โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
เป้าประสงค์ที่ 1.1 ปกป้องทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีความสมบูรณ์								
กลยุทธ์ที่ 1.1.1 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและออกแบบนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า								
1. โครงการพัฒนาระบบติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อัจฉริยะ	เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารในการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้รับการบริหารจัดการ (ล้านไร่)	74	76	78	80	80.88	ศทส. สอป. สอช. สบอ.
2. โครงการปฏิรูประบบลาดตระเวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามมาตรฐานระบบลาดตระเวนเชิง	เพิ่มเพิ่มศักยภาพในการป้องกันปราบปราม และจัดการพื้นที่	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้รับการบริหารจัดการ (ล้านไร่)	74	76	78	80	80.88	ศทส. สอป. สอช. สบอ.

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิด ชอบ
			66	67	68	69	70	
คุณภาพ (SMART Patrol System)								
3. โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดความเสี่ยงและความสูญเสียจากภัยธรรมชาติ	เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดความสูญเสียจากภัยธรรมชาติ	ระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาแล้วเสร็จ					1 ระบบ	ศทส.
กลยุทธ์ที่ 1.1.2 นำมาตรการทางการกฎหมาย มาขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า								
1. โครงการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและพื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ	เพื่อคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าได้ตามกฎหมายป่าอนุรักษ์	ป่าอนุรักษ์ที่ได้รับการประกาศตามกฎหมาย (ร้อยละ) ของพื้นที่ประเทศ	23	23.60	24.25	25	25	สพอ. สอป. สอช. สบอ.
2. โครงการจัดการพื้นที่คุ้มครองที่เป็นมรดกโลก มรดกอาเซียนและพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญ	เพื่อบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกและพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญแนวเชื่อมต่อระหว่างประเทศ ให้มี	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายได้รับการประกาศตามอนุสัญญาและพันธกรณี (แห่ง)	1	1	1	2	2	กตป.
เป้าประสงค์ที่ 1.2 พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีความเสื่อมโทรมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ								
กลยุทธ์ที่ 1.2.1 การฟื้นฟูป่าอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น								
1.โครงการฟื้นฟูปื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมสภาพ	เพื่อฟื้นฟูป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมสภาพด้วยการปลูกฟื้นฟูโครงสร้างระบบนิเวศ	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ได้รับการปลูกฟื้นฟู (ไร่)	6,760	20,000	20,000	20,000	20,000	สตน.
2.โครงการฟื้นฟูปื้นที่ป่าต้นน้ำ	เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ป่าต้นน้ำ	พื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการสร้างฝายต้นน้ำ (แห่ง)และปลูกหญ้าแฝกเพื่อ	4,990 แห่ง 49,048 ไร่	5,940 แห่ง 55,000 ไร่	5,940 แห่ง 55,000 ไร่	5,940 แห่ง 55,000 ไร่	5,940 แห่ง 55,000 ไร่	สตน.

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิด ชอบ
			66	67	68	69	70	
		อนุรักษ์ดิน และน้ำ (ไร่)						
3.โครงการสงวน และคุ้มครอง สัตว์ป่า	เพื่อสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่าให้ เป็นฐานทรัพยากร ชีวภาพที่มั่นคง	จำนวนชนิด สัตว์ป่าที่ ได้รับการ สงวนและ คุ้มครอง (ชนิด)	1,235	1,235	1,235	1,235	1,235	สอบ.
4. โครงการ เพาะพันธุ์และ ปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ ธรรมชาติ	เพื่ออนุรักษ์และ ฟื้นฟูความ หลากหลายของ ชนิดพันธุ์และ พันธุกรรมสัตว์ป่า เพื่อลดความเสี่ยง ต่อการสูญพันธุ์	จำนวนชนิด สัตว์ป่าที่มี การเพาะเลี้ยง และปล่อยคืน สู่ธรรมชาติ (ชนิด)	28	28	28	28	28	สอบ.

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการ
อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 3-6 กลยุทธ์/โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิด ชอบ
			66	67	68	69	70	
เป้าประสงค์ที่ 2.1 ฐานทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริมและใช้ประโยชน์ อย่างสมดุลและยั่งยืน								
กลยุทธ์ที่ 2.1.1 การบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นฐานทรัพยากรในการสร้างเศรษฐกิจจาก นิเวศบริการอย่างสมดุลและยั่งยืน								
1. โครงการ บริหารจัดการ ที่ดินเพื่อแก้ไข ปัญหาราษฎรใน เขตป่าอนุรักษ์	เพื่อจัดทำแนวเขต บริหารเพื่อการ อนุรักษ์และเพิ่ม พื้นที่สีเขียว	พื้นที่สีเขียวใน เขตบริหารเพื่อ การอนุรักษ์ เพิ่มขึ้น (ไร่)		50,000	50,000	50,000	50,000	สพอ. สนร.
2. โครงการ อุทยานแห่งชาติ สีเขียว	เพื่อให้อุทยาน แห่งชาติมี มาตรฐานในการ จัดการการ ท่องเที่ยว	จำนวนอุทยาน แห่งชาติที่ผ่าน การรับรอง มาตรฐานฯ (แห่ง)	25	25	25	25	25	สอบ.

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิด ชอบ
			66	67	68	69	70	
3. โครงการ พัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ	เพื่อให้มีแหล่ง ท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์	ประชาชนและ นักท่องเที่ยวมี ความเชื่อมั่นต่อ การให้บริการ การท่องเที่ยว (ร้อยละ)	80	80	80	80	80	สอช.
4. โครงการ พัฒนาโลกทาง เศรษฐศาสตร์ เพื่อสนับสนุน การพัฒนา ทรัพยากรป่าไม้	เพื่อศึกษากลไก ทางเศรษฐศาสตร์ จากมูลค่าตอบ แทนจากทรัพยากร ป่าไม้	จำนวนเรื่องใน การพัฒนาโลก ทางเศรษฐศษ สตร์เพื่อสนับ สนุนการบริหาร ทรัพยากรป่าไม้ (เรื่อง)	1	1	1	1	1	สอช. สวจ.
เป้าประสงค์ที่ 2.2 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าและอยู่ร่วมกัน อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน								
กลยุทธ์ที่ 2.2.1 สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้กับประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนเข้า สู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน								
1. โครงการ ปฏิบัติการ จัดการสัตว์ป่า เพื่อพัฒนาระบบ นิเวศ สังคมและ เศรษฐกิจ	เพื่อพัฒนา ต้นแบบชุมชนใน พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ ป่าให้มีอาชีพ รายได้จากฐาน ทรัพยากรทาง ชีวภาพ	ต้นแบบชุมชนใน พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ ป่าด้านอาชีพ และรายได้จาก ฐานทรัพยากร ทางชีวภาพ (แห่ง)		2	2	3	3	สอป.
2. โครงการ จัดการสัตว์ป่า ออกนอกพื้นที่ สร้างผลกระทบ ต่อประชาชน	เพื่อลดความ สูญเสียในพื้นที่ที่มี ความขัดแย้งบ ระหว่างคนกับ สัตว์ป่า	สัดส่วนความ สูญเสียจาก ความขัดแย้งของ คนและสัตว์ป่า เทียบกับปีฐาน (ร้อยละ)	10	10	10	10	10	สอป.
3. โครงการสร้าง ป่าสร้างรายได้	เพื่อส่งเสริมให้ ราษฎรในพื้นที่ป่า อนุรักษ์ได้ ปรับเปลี่ยนการ ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาปลูกป่าและ ปลูกพืชใต้ป่า	จำนวนพื้นที่ที่มี การสร้างป่า สร้างรายได้ (ไร่)	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	สนร. สปอ.
4. โครงการ พัฒนาเครือข่าย พิทักษ์อุทยาน	เพื่อบูรณาการการ จัดการทรัพยากร ป่าไม้และสัตว์ป่า แบบมีส่วนร่วม	จำนวนหมู่บ้านที่ เข้าร่วมโครงการ พัฒนาเครือข่าย (หมู่บ้าน)	1,720	1,936	2,138	2,251	2,262	สปพ

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิด ชอบ
			66	67	68	69	70	
แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	โดยให้ประชาชน เข้ามาอาสาสมัคร ของกรม							

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพและบูรณาการในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 3-7 กลยุทธ์/โครงการ/กิจกรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับ ผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
เป้าประสงค์ที่ 3.1 ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม								
กลยุทธ์ที่ 3.1.1 นำระบบฐานข้อมูลฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการกำหนดแผนระดับต่าง ๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่								
1. โครงการขับเคลื่อน งานบริการ (e- Service) อส.แบบ เบ็ดเสร็จทาง อิเล็กทรอนิกส์สู่ดิจิทัล	เพื่อยกระดับงาน บริการสู่ดิจิทัล เต็มรูปแบบ	คู่มืองาน บริการ ยกระดับสู่ ดิจิทัลเต็ม รูปแบบ (คู่มือ)	10	12	12	12	12	กพร.
2. โครงการพัฒนา ระบบบัญชีข้อมูล (Data catalog) เพื่อ นำไปสู่การเปิดเผย ข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	เพื่อจัดทำชุด ข้อมูลที่ได้ มาตรฐานตาม กรอบธรรมาภิ บาลข้อมูลภาครัฐ	จำนวนชุด ข้อมูลที่ได้ มาตรฐานตาม กรอบธรรมาภิ บาลภาครัฐ (ชุดข้อมูล)	1	1	1	1	1	ศทส.
3. โครงการประยุกต์ ใช้ AI ในการวิเคราะห์ ความสมบูรณ์ของ ทรัพยากรป่าไม้และ สัตว์ป่าเพื่อสนับสนุน การบริหาร	เพื่อพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลเพื่อ ประยุกต์ใช้ AI วิเคราะห์ความ สมบูรณ์ของ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	(3) ระบบ ฐานข้อมูล AI ในการ วิเคราะห์ความ สมบูรณ์ของ ทรัพยากรป่า ไม้ได้รับการ พัฒนา (ระบบ)				1		ศทส.
กลยุทธ์ที่ 3.1.2 เร่งสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาปรับใช้ทดแทนบุคลากรที่ใกล้เกษียณอายุภายใน 5 ปี								
1. โครงการพัฒนา องค์ความรู้ งานวิจัย ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ และสัตว์ป่าสู่การสร้าง นวัตกรรม	เพื่อพัฒนาองค์ ความรู้ งานวิจัย เพื่อการสร้าง นวัตกรรมในการ บริหารจัดการ	จำนวน นวัตกรรมด้าน การบริหาร จัดการ ทรัพยากรป่า		1	1	1	1	สวจ.

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (หน่วยนับ)	เป้าหมายปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
	ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	ไม้และสัตว์ป่า (เรื่อง)						
กลยุทธ์ที่ 3.1.3 การปรับระบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อบูรณาการทรัพยากรการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า								
1.โครงการสร้างกลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าได้มีการบูรณาการเชิงพื้นที่และมิติศทางอนุรักษ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	จำนวนหน่วยงานที่ได้มีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ (แห่ง)	5	5	5	5	5	สปก.
เป้าประสงค์ที่ 3.2 เป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชน								
กลยุทธ์ที่ 3.2.1 ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ร่วมกับหน่วยงานภาคสนามที่กระจายอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศในการให้ข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว								
1.โครงการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรมของอส.	เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ	การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ (ITA) (ร้อยละ)	85	85	85	90	90	กจธ.
2.โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่ารองรับการสู่สังคมดิจิทัล	เพื่อให้หน่วยงานมีความพร้อมและความปลอดภัยในการเข้าสู่สังคมดิจิทัล	ความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดิจิทัล อส. (ร้อยละ)	60	70	80	90	100	ศทส.
กลยุทธ์ที่ 3.2.2 การขับเคลื่อนองค์กรสู่มาตรฐานระดับประเทศ								
1.โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ อส.	เพื่อให้การบริหารจัดการองค์กรผ่านเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	ผลการประเมินสถานะเป็นระบบราชการ 4.0 (คะแนน)	300-350	351-399	400-450	451-469	470 ขึ้นไป	ทุกหน่วยงาน

3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map)

ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map) ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) โดยกำหนดเป้าประสงค์ในแต่ละมิติ ตามกรอบการประเมินผลการพัฒนาการปฏิบัติราชการ ในแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) จำแนกเป็น 4 มิติ ดังภาพ

แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map) ของแผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

3.6 กรอบความเชื่อมโยงของแผน

ยุทธศาสตร์ชาติ	ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม			
แผนแม่บท ภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ	ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน			
	การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว	การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล	การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ	ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)	<p>หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เป้าหมาย การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมาย สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชนเป้าหมาย การบริการภาครัฐ มีคุณภาพเข้าถึงได้</p>			
นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดการความเสี่ยงสาธารณสุขที่สำคัญอันเกิดจากภัยธรรมชาติ ภัยจากสิ่งแวดล้อมภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่เป็นภัยซ้ำซากและซ้ำซ้อน(Recurring and Compound Hazards) ให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ และยั่งยืน (Resilience) ผลสัมฤทธิ์ ประเทศไทยสามารถจัดการความเสี่ยง พร้อมทั้งรับมือและลดผลกระทบจากสาธารณภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
นโยบายป่าไม้แห่งชาติ	ด้านการจัดการป่าไม้	ด้านการใช้ประโยชน์ผลผลิตและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้	ด้านการพัฒนาระบบบริหารและองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้	
	1. เพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับความสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 2. เพื่อหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ	3. เพื่อให้มีการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเหมาะสมยั่งยืน เป็นธรรม และเป็นฐานการพัฒนาประเทศ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึง ดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม	4. เพื่อให้ระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานองค์ความรู้และนวัตกรรมรวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	
แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564- 2570	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ เป้าหมาย ความหลากหลายชีวภาพได้รับการคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู เพิ่มจำนวน และใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าและยั่งยืน</p>		<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ๓.๔ สาขาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป้าหมาย การท่องเที่ยวคุณภาพสูง ให้มีความสำคัญกับการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงไปสู่เมืองรอง ลดความเหลื่อมล้ำมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยท่องเที่ยวได้อย่างสร้างสรรค์สนุก สะดวก และปลอดภัย</p>	
แผนแม่บท ทส. ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 ขับเคลื่อนกระบวนการทัศน์ใหม่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มศักยภาพองค์กรรองรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่</p>			

แผนปฏิบัติการ อส. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)						
วิสัยทัศน์	ภายในปี 2570 พื้นที่ป่าอนุรักษ์มีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถให้บริการทางนิเวศแก่สิ่งมีชีวิตให้ดำรงชีพในธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน					
ประเด็นยุทธศาสตร์	อนุรักษ์ คุ้มครอง และรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าบนฐานเทคโนโลยี		ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างยั่งยืน		การเพิ่มประสิทธิภาพและบูรณาการในการบริหารจัดการ	
เป้าประสงค์	ปกป้องทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีความสมบูรณ์	ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีความเสื่อมโทรมให้มีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ	ฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการส่งเสริมและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าและอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและยั่งยืน	ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม	เป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชน
กลยุทธ์	1. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและออกแบบนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า 2. นำมาตรการทางกฎหมายมาขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	การฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น	การบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีศักยภาพเพื่อเป็นฐานทรัพยากรในการสร้างเศรษฐกิจจากนิเวศบริการอย่างสมดุลและยั่งยืน	สร้างกระบวนการคิดใหม่ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้กับประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน	1. นำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการกำหนดแผนในระดับต่าง ๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่ 2. เร่งสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาปรับใช้ทดแทนบุคลากรที่ใกล้จะเกษียณอายุภายใน 5 ปี 3. การปรับระบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อการบูรณาการทรัพยากรการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	1. ใช้ระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ร่วมกับหน่วยงานภาคสนามที่กระจายอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศในการให้ข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 2. การขับเคลื่อนองค์กรสู่มาตรฐานระดับประเทศ
	1. โครงการพัฒนาระบบติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าอนุรักษ์อัจฉริยะ 2. โครงการปฏิรูประบบลาดตระเวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามมาตรฐานระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol System) 3. โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดความเสี่ยงและความสูญเสียจากภัยธรรมชาติ 4. โครงการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและพื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ 5. โครงการจัดการพื้นที่คุ้มครองที่เป็นมรดกโลก มรดกอาเซียนและพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญ 6. โครงการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมสภาพ 7. โครงการฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ 8. โครงการฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ 9. โครงการเพาะพันธุ์และปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ		1. โครงการบริหารจัดการที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรในเขตป่าอนุรักษ์ 2. โครงการอุทยานแห่งชาติสีเขียว 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4. โครงการพัฒนากลไกทางเศรษฐกิจ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ 5. โครงการปฏิรูปการจัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคมและเศรษฐกิจ 6. โครงการจัดการสัตว์ป่าออกนอกพื้นที่สร้างผลกระทบต่อประชาชน 7. โครงการสร้างป่าสร้างรายได้ 8. โครงการพัฒนาเครือข่ายพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช		1. โครงการขับเคลื่อนงานบริการ (e-Service) อส.แบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ดิจิทัล 2. โครงการพัฒนาระบบบัญชีข้อมูล (Data catalog) เพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) 3. โครงการประยุกต์ใช้ AI ในการวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อสนับสนุนการบริหาร 4. โครงการพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าสู่การสร้างนวัตกรรม 5. โครงการสร้างกลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า 6. โครงการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรมของอส. 7. โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่ารองรับการสู่สังคมดิจิทัล 8.โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ อส.	

แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการแผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้

ผลจากการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570) ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนี้

4.1 ประสานและบูรณาการการดำเนินงานกับกลไกในหน่วยงานระดับปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับกระบวนการทำงานในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานรับผิดชอบหลักและสนับสนุนที่กำหนดไว้ และกลไกร่วมขับเคลื่อนในระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1-16 และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาทุกสาขา

4.2 จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันกับหน่วยงาน รับผิดชอบหลักและสนับสนุนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

4.3 พัฒนาระบบข้อมูลการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้เกิดการจัดเก็บข้อมูลด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างเป็นระบบ ที่สามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้า ของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าตามแต่ละระยะเวลาหรือช่วงปีของแผนปฏิบัติการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

4.4 การสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เผยแพร่ผ่านช่องทางโซเชียล เพื่อเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ในภาคส่วนต่าง ๆ นำแผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ไปใช้ประกอบการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระยะ 5 ปี มีความยั่งยืนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.5 ผลักดันให้เกิดนวัตกรรมทางนโยบาย ในการขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการ/แผนงาน ตามรายละเอียดของยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนปฏิบัติการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงกระบวนการที่ทันสมัย ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมและทันต่อสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถแสดงความเชื่อมโยงกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ของประเทศและในระดับสากล เพื่อให้แผนปฏิบัติการกรมอุทยาน

แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.6 ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยเครื่องมือและกลไกการประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ระบบติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) การประชุมผู้บริหาร การตรวจราชการ การเร่งรัดติดตามการดำเนินงาน การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ เป็นต้น

4.7 ทบทวนแผนปฏิบัติราชการเป็นประจำทุกปี โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานและพิจารณาถึงข้อมูลสถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งข้อมูลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรป่าไม้ที่เข้ามามีผลกระทบต่อการดำเนินงาน เพื่อนำมาคาดการณ์ และแก้ไขปัญหาหรือปรับแผนอาจสรุปบทเรียน หรือจัดทำแผนเชิงรุก สำหรับการพัฒนาแผนปฏิบัติราชการในรอบปีต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2566. **แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)**. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://portal.dnp.go.th/Content?contentId=641>
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2566. **แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566-2580)**. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://portal.dnp.go.th/Content?contentId=641>
- คณะอนุกรรมการจัดทำร่างนโยบายป่าไม้แห่งชาติและร่างแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ, 2563. **นโยบายป่าไม้แห่งชาติ**. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://forestinfo.forest.go.th/Content/file/policy/national_forest_policy.pdf
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2566. **แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2566 – 2570**. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <http://onp.go.th/book/environment-plan-2566-2570>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561. **ยุทธศาสตร์ชาติ**. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 – 2570)** สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2566. **(ร่าง) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566–2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)** สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://n-scr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/12/NS_file-23NS-261265.pdf

ภาคผนวก

แบบสอบถามการความคิดเห็น
เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตร นักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16 ของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นเอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง แผนปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

ผู้ศึกษาได้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้วยการศึกษจากเอกสาร สอบถามผู้บริหาร ทหาร ผู้อำนวยการส่วน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้าน แผนงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามแนวทางของ SWOT Analysis เกี่ยวกับ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Treaths) และจึงนำเอาประเด็นที่ได้มาเพื่อประเมินค่าคะแนนของแต่ละประเด็นที่มีผลกระทบต่อการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการดังกล่าว ด้วยการออกแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form ดังนี้

การกำหนดค่าระดับคะแนนเพื่อประเมินสภาพแวดล้อมของ SWOT Analysis

- 5 คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบ มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบ มาก
- 3 คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบ ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบ น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบ ที่สุด

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
จุดแข็ง (Strengths)						
S1	มีโครงสร้างชัดเจน มี กฎหมายรองรับ อำนาจหน้าที่ชัดเจน					
S2	มีหน่วยงานภาคสนาม กระจายอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศ					
S3	มีการกำหนดแผนปฏิบัติราชการทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และ ระยะยาว รวมถึงการจัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติราชการในการ บริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองในทุกระดับทั้งกรมและหน่วยงาน ภาคสนาม					
S4	การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการมากขึ้น และเผยแพร่สู่บุคลากรภายในหน่วยงานและบุคคลภายนอก					
S5	การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยและสอดคล้อง กับสถานการณ์ในปัจจุบัน					
S6	มีการมอบอำนาจในการบริหารงานที่ชัดเจน					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
S7	การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า					
S8	มีการพัฒนาด้านการศึกษา วิจัย และพัฒนาการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า					
S9	มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาคสนาม					
S10	มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า					
S11	มีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้พร้อมปฏิบัติงาน					
S12	มีต้นแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีประสบความสำเร็จสำหรับขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ					
S13	มีการกำหนดค่านิยมที่ชัดเจนซึ่งเป็น Core values ของบุคลากรของกรม					
จุดอ่อน (Weaknesses)						
W1	โครงสร้างเป็นตาม กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการซึ่งปรับเปลี่ยนยาก ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
W2	การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นหลายลำดับชั้น ทำให้ขาดความยืดหยุ่น และสิ้นเปลืองทรัพยากรการบริหาร					
W3	ขาดการถ่ายทอดแผน และประชาสัมพันธ์แผนลงสู่เจ้าหน้าที่ในองค์กร					
W4	แผนปฏิบัติราชการ กำหนดค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดไม่ชัดเจน ไม่สะท้อนผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม					
W5	ฐานข้อมูลยังขาดการเชื่อมโยงให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันและมีความถูกต้อง ทันสมัย					
W6	ขาดการมีบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายในกรมเพื่อให้การทำงานเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ					
W7	ระบบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ยังไม่ครอบคลุม ในทุกประเด็นการดำเนินงาน เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้					
W8	การกำหนดกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ยังไม่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม					
W9	ภายใน 5 ปี มีบุคลากรที่เกษียณที่เป็นกำลังหลักขององค์กรเป็นจำนวนมาก อาจทดแทนไม่ทัน					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
W10	การบริหารอัตรากำลังไม่ตรงตามกรอบโครงสร้าง ทำให้มีการโยกย้ายบ่อย					
W11	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ ขององค์กรที่มีการรวบรวมไว้ ระหว่างหน่วยงานและบุคลากร ยังไม่กว้างขวางและครอบคลุม					
W12	การนำผลการวิจัย และองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาการปฏิบัติในการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า					
W13	ขาดการถ่ายทอดและการกำหนดพฤติกรรมเฉพาะแต่ละค่านิยม อย่างเป็นรูปธรรม					
โอกาส (Opportunities)						
O1	ภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดเก็บข้อมูล และออกแบบนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น					
O2	ภาครัฐจะมีความชัดเจนเชิงนโยบายในการส่งเสริม circular economy					
O3	การนำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้มากขึ้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูล					
O4	การพัฒนาและนำเอา AI มาใช้ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์					
O5	การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพร่หลาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมากขึ้น					
O6	การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรมากขึ้น เช่น Smart farming ส่งผลให้สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่กระทบต่อทรัพยากร ต่าง ๆ					
O7	การพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม BCG Economy หรือข้อกำหนดทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้การจัดการทรัพยากรภายในประเทศต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น					
O8	ความตระหนักรู้ด้าน สิ่งแวดล้อมกลายเป็นบรรทัดฐาน (Norm) ใหม่					
O9	ข้อตกลง/พันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยมีการขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางธรรมชาติ พื้นที่สงวนชีวมณฑลของโลก					
O10	แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
O11	การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น					
O12	ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกองทัพบก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เชิงรุก					
ภัยคุกคาม (Treaths)						
T1	การขยายตัวของเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความหลากหลายทำให้พื้นที่ธรรมชาติลดลงและเสื่อมโทรมลง					
T2	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทำให้พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป และทำให้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนสูงขึ้น ส่งผลต่อการบุกรุกทำลายป่าและคุกคามสัตว์ป่า					
T3	ประชาชนในพื้นที่ป่า พื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ยังมีความอยู่ในสภาวะยากจน ด้อยโอกาส ยังไม่อยู่ในระดับที่พึ่งพาตนเองได้					
T4	การเติบโตของเศรษฐกิจบริการและท่องเที่ยวทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
T5	การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐบางโครงการทำให้สูญเสียทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ที่มีความสำคัญและกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ					
T6	การขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผลิตผลทางการเกษตร ทำให้การใช้ทรัพยากรที่สูงขึ้น					
T7	ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น					
T8	การลักลอบค้าสัตว์ป่า ทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ และกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ					
T9	นโยบายการขยายตัวของภาคเกษตร ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และเพิ่มโอกาสสร้างความขัดแย้งระหว่างคน กับสัตว์ป่า					
T10	ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองภายในทำให้การดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไม่ต่อเนื่อง					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล นางสาวจิราภรณ์ วรรณบุรณ์

วัน/เดือน/ปีเกิด 22 กันยายน 2520

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาตรี เทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประวัติตำแหน่งการทำงาน

หัวหน้างานติดตามติดตามประเมินผล สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 14 (ตาก)
หัวหน้าฝ่ายติดตามประเมินผล สำนักแผนงานและสารสนเทศ
ผู้อำนวยการส่วนอำนวยความสะดวก สำนักสงงานพระราชดำริ

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนอำนวยความสะดวก
สำนักสงงานพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม